

Algemeen Ambtsbericht Nigeria

september 2005

Directie Personenverkeer, Migratie en Vreemdelingenzaken
afdeling Asiel- en Migratiezaken
Den Haag
070 348 5964

	Inhoudsopgave	Pagina
1	Inleiding	4
2	Landeninformatie	5
2.1	Basisgegevens	5
2.1.1	Land en Volk	5
2.1.2	Staatsinrichting	5
2.1.3	Geschiedenis	6
2.2	Politieke ontwikkelingen	10
2.3	Veiligheidssituatie	12
2.4	Sociaal-economische situatie	17
3	Mensenrechten	19
3.1	Juridische context	19
3.2	Toezicht	20
3.3	Naleving en schendingen	22
3.3.1	Persvrijheid en vrijheid van meningsuiting	22
3.3.2	Vrijheid van vereniging en vergadering	25
3.3.3	Vrijheid van godsdienst	29
3.3.4	Bewegingsvrijheid	31
3.3.5	Rechtsgang	32
3.3.6	Arrestaties en detenties	36
3.3.7	Mishandeling en foltering	38
3.3.8	Doodstraf	39
3.3.9	Vermissingen / verdwijningen	39
3.3.10	Buitengerechtelijke executies en moorden	40
3.4	Positie van specifieke groepen	42
3.4.1	Vrouwen	42
3.4.2	Minderjarigen	50
3.4.3	Mensenhandel en prostitutie	50
3.4.4	Etnische groepen en minderheden	52
3.4.5	Dienstplicht en desertie	54
3.4.6	Geheime genootschappen	55
3.4.7	Homoseksuelen	59
4	Migratie	61
4.1	Binnenlands ontheemden	61
4.2	Vluchtelingen	61
4.3	Opvang van minderjarigen	62
4.4	Activiteiten van internationale organisaties	62
4.5	Beleid andere EU-landen	63

5	Samenvatting	65
6	Bijlagen	67
	Bijlage I: Landkaart Nigeria	
	Bijlage II: Literatuurlijst	

1 Inleiding

In dit algemeen ambtsbericht wordt de huidige situatie in Nigeria beschreven, voorzover deze van belang is voor de beoordeling van asielverzoeken van personen die afkomstig zijn uit Nigeria en voor besluitvorming over de terugkeer van afgewezen Nigeriaanse asielzoekers. Dit ambtsbericht is een actualisering van eerdere ambtsberichten over de situatie in Nigeria (laatstelijk 10 oktober 2003). Het algemeen ambtsbericht beslaat de periode van oktober 2003 tot en met juni 2005.

Dit ambtsbericht is gebaseerd op informatie van openbare en vertrouwelijke bronnen. Bij de opstelling is gebruik gemaakt van informatie van verschillende organisaties van de Verenigde Naties, niet-gouvernementele organisaties, vakliteratuur en berichtgeving in de media. Een overzicht van de geraadpleegde openbare bronnen is opgenomen in de literatuurlijst. Bovendien liggen vertrouwelijke rapportages van de Nederlandse vertegenwoordigingen in de regio en in EU-lidstaten aan dit algemeen ambtsbericht ten grondslag. In het algemeen ambtsbericht wordt veelvuldig verwezen naar geraadpleegde openbare bronnen. Daar waar openbare bronnen zijn vermeld, wordt de tekst in veel gevallen ook ondersteund door informatie die op vertrouwelijke basis is ingewonnen.

In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op recente ontwikkelingen op politiek, veiligheids- en economisch gebied. Deze beschrijving wordt voorafgegaan door een overzicht van de geschiedenis van Nigeria. Ook is een korte passage over de geografie en de bevolking van Nigeria opgenomen.

In hoofdstuk 3 wordt de mensenrechtensituatie in Nigeria geschetst. Na een beschrijving van wettelijke garanties en internationale verdragen waarbij Nigeria partij is, komen de mogelijkheden van toezicht aan de orde. Daarna volgt een beschrijving van de naleving dan wel schending van een aantal klassieke mensenrechten. Tenslotte wordt de positie van specifieke groepen belicht.

In hoofdstuk 4 wordt de positie van vluchtelingen en ontheemden, inclusief het beleid van ons omringende landen inzake asielzoekers uit Nigeria, behandeld. Ook wordt hier ingegaan op de activiteiten van internationale organisaties, in het bijzonder UNHCR.

Een algehele samenvatting volgt in hoofdstuk 5.

2 Landeninformatie

2.1 Basisgegevens

2.1.1 Land en Volk

De Federale Republiek Nigeria is gelegen in West-Afrika. Het land grenst in het westen aan Benin, in het noorden aan Niger en Tsjaad, in het oosten aan Kameroen en in het zuiden aan de Golf van Guinee.

Het aantal inwoners wordt geschat op 135,7 miljoen¹, verdeeld over circa 250 bevolkingsgroepen. De belangrijkste bevolkingsgroepen zijn: Hausa en Fulani (vooral in het noorden), Yoruba (in het westen), Ibo (in het oosten), Kanuri, Tiv (Benue Plateau), Edo, Nupe, Ibibio en Ijaw (in het zuiden). Deze vormen samen bijna 80% van de totale bevolking.

In religieus opzicht valt Nigeria ruwweg uiteen in twee delen: de noordelijke Hausa die overwegend moslim zijn en de Yoruba en Ibo die christen zijn. Circa 50% van de bevolking is moslim, 40% is christen.

Hoewel Engels de officiële taal is, wordt het in de praktijk alleen als tweede taal gesproken: in de zuidelijke staten wordt in het dagelijkse leven Pidgin-Engels gesproken. Dit is een duidelijk van het Engels afwijkende, zelfstandige taal. Daarnaast zijn ook inheemse talen gangbaar als voertaal in het dagelijks leven: in het noorden Hausa, in het zuidwesten Yoruba en in het zuid-oosten Ibo. Onderwijs wordt, al naar gelang de regio, gegeven in het Engels en het Hausa, Yoruba of Ibo.

Een kaart van Nigeria is opgenomen in bijlage I.

2.1.2 Staatsinrichting

Nigeria is een federale republiek, bestaande uit 36 deelstaten en de 'Federal Capital Territory' Abuja, (sinds 1991 de hoofdstad). De huidige Grondwet, van kracht sinds 31 mei 1999, stipuleert de scheiding der machten als volgt:

- De wetgevende macht ligt bij de Nationale Vergadering ('National Assembly'), bestaande uit een Senaat met 109 leden en een Huis van Afgevaardigden met 360 leden. Leden van beide huizen worden direct gekozen voor een termijn van vier jaar. Daarnaast kent elke deelstaat een 'House of Assembly', waarvan de leden ook direct worden gekozen.
- De uitvoerende macht ligt bij de president en de uit meer dan 40 ministers² bestaande Federale Uitvoerende Raad ('Federal Executive Council'). De

---

¹ Wereldbank 2003.

² Inclusief ministers zonder portefeuille.

- president wordt direct gekozen voor een termijn van vier jaar. Ministers worden benoemd door de president. Naast de federale regering in Abuja spelen de regeringen op deelstaat-niveau een belangrijke rol. De gouverneurs van de deelstaten worden direct gekozen. Deze benoemen dan de 'Commissioners of the State Government', de ministers op deelstaatniveau.
- De rechterlijke macht, ten slotte, wordt gevormd door een pluriform stelsel van rechtbanken, met op federaal niveau een 'Supreme Court', een 'Court of Appeal' en een 'Federal High Court'. Op deelstaat-niveau zijn daar nog de 'High Courts, Sharia Courts'³ en de 'Customary Courts of Appeal'. Behalve binnen deze formele structuur wordt er op lokaal niveau ten aanzien van bepaalde facetten recht gesproken door (onder meer) traditionele hoofden en bepaalde religieuze functionarissen.

Momenteel wordt in Nigeria gewerkt aan een herziening van de Grondwet. Doel is om bij te dragen aan de oplossing van het politieke, etnische en religieuze geweld.⁴ Zie verder 2.2 politieke ontwikkelingen.

2.1.3 Geschiedenis

1960-1999: Onafhankelijkheid en militair bewind

Nigeria werd op 1 oktober 1960 onafhankelijk van het Verenigd Koninkrijk. Toen de eerste parlementsverkiezingen in 1964 leidden tot een patstelling tussen twee partijen, greep het leger in januari 1966 de macht. Sindsdien bleef de macht in het land in handen van de militairen, met uitzondering van een korte onderbreking in de periode 1979-1983, toen het bestuur berustte bij een burgerregering. In 1993 werden presidentsverkiezingen gehouden. Deze werden door de militairen ongeldig verklaard en de 'winnaar' van deze verkiezingen, 'Chief' Abiola, werd in 1994 gearresteerd. In 1993 nam generaal Abacha het roer van de militaire regering over en zegde een overgangsprogramma naar een democratisch burgerbewind toe. Presidentsverkiezingen waren voorzien voor augustus 1998. Op 8 juni 1998 overleed Abacha onverwachts. Hij had zichzelf kandidaat had gesteld voor de aankomende presidentiële verkiezingen. Een maand later, op 7 juli 1998, stierf in gevangenschap ook Abiola, het boegbeeld van de oppositie.

1999-heden: op weg naar een democratie

Begin van het tweede tijdperk Obasanjo

President Abacha werd opgevolgd door generaal Abubakar. Deze verklaarde zich voorstander van democratisering en kondigde een transitieprogramma aan dat zou leiden tot lokale, deelstaat-, parlements- en presidentsverkiezingen. Het regime Abubakar stond negen partijen toe om aan de lokale verkiezingen deel te nemen.

---

³ Zie ook onder 3.3.5.

⁴ Associated Press, 'Nigeria to hold national conference to revise constitution', 13 januari 2005.

De drie partijen die hierbij de meeste stemmen haalden, werd toegestaan mee te doen aan de overige verkiezingen.⁵ De parlementsverkiezingen leverden een ruime meerderheid op, in beide kamers, voor de People's Democratic Party (PDP). Ook bij de presidentsverkiezingen was de PDP de sterkste. Op 29 mei 1999 werd de leider van de PDP, Olusegun Obasanjo -generaal b.d en politiek gevangene onder Abacha- geïnaugureerd.

De eerste ambtstermijn van Obasanjo werd gekenmerkt door voortdurende spanning tussen de wetgevende en uitvoerende macht⁶ en tussen de federale regering en de deelstaten, die proberen hun eigen macht te maximaliseren. Meteen na zijn aantreden in 1999 nam president Obasanjo tal van maatregelen tegen de allesoverheersende corruptie. Zo werden in het kader van corruptiebestrijding dubieuze contracten in de oliesector ongedaan gemaakt en werden verscheidene bestuurders uit hun functie ontheven. Daarnaast stelde Obasanjo in 2000 een anti-corruptie commissie in, de 'Independent Corrupt Practices Commission' (ICPC). Ook binnen de legertop vonden zuiveringen plaats. De strijdkrachten werden afgeslankt en er werd een begin gemaakt met het omvormen van het leger tot een professioneel apparaat, zonder bestuurlijke ambities en ingebed in een democratisch bestel. Voorts werd een 'waarheidscommissie' ingesteld (het zogenaamde 'Opota-panel'), die de mensenrechtenschendingen tussen 1966 en 1999 moest onderzoeken.

Verkiezingen

In 2003 stonden belangrijke verkiezingen op de agenda: nationale parlementsverkiezingen op 12 april 2003, verkiezingen voor het presidentschap en de gouverneurszetels op 19 april 2003 en verkiezingen voor de parlementen van de deelstaten op 3 mei 2003. In de aanloop naar de verkiezingen werden 27 nieuwe partijen geregistreerd om deel te nemen. De aanloop naar de verkiezingen werd gekenmerkt door logistieke en organisatorische problemen en pogingen tot fraude.⁷ Daarnaast nam, naarmate de geplande datum van de lokale verkiezingen naderde, het politiek geweld toe, zowel binnen als tussen de politieke partijen. Bij deze gewelddadige conflicten vielen honderden doden. Ook was regelmatig sprake van bedreigingen, intimidatie en fysiek geweld. Er waren tientallen berichten van politieke moorden. De federale overheid bleek niet bij machte veel te doen tegen het politieke geweld. Zowel federale als deelstaatspolitici maken gebruik van

---

⁵ Het ging hier om de 'Alliance for Democracy' (AD), de 'All People's Party' (APP) en de 'People's Democratic Party' (PDP).

⁶ Deze bereikte in de tweede helft van 2002 een hoogtepunt. Op 13 augustus 2002 nam het Huis van Afgevaardigden een motie aan waarin president Obasanjo werd gevraagd om af te treden. Hij werd beschuldigd van wanbeheer en corruptie, maar ook van schending van de Grondwet door zijn verantwoordelijkheid voor het door militairen aangerichte bloedbad in Benue State in oktober 2001. President Obasanjo negeerde echter de oproep om af te treden.

⁷ European Union Election Observation Mission, Final Report.

milities en sommige gouverneurs van deelstaten hebben hun eigen privéleger gevormd.⁸ De PDP bleek tijdens alle verkiezingen oppermachtig.

Alle drie verkiezingen werden gevolgd door lokale en internationale waarnemers. Hun conclusie was dat elke verkiezing werd gekenmerkt door ernstige onregelmatigheden en fraude.⁹ Ondanks alle kritiek werd president Obasanjo op 29 mei 2003 voor zijn tweede (en grondwettelijk laatste) ambtstermijn beëdigd.¹⁰

Conflicten

In Noord-Nigeria is sinds 2000 in twaalf deelstaten¹¹ de sharia in het strafrecht ingevoerd. De daaruit voortvloeiende spanning tussen moslims en christenen leidde de afgelopen jaren tot een aantal zeer gewelddadige confrontaties, onder meer in de religieus gemengde stad Kaduna. Het Sharia strafrecht verschilt per staat. Invoering van het sharia strafrecht werd door velen gezien als een politieke maatregel van de gouverneur van Zamfara, de deelstaat waar het sharia strafrecht als eerste werd ingevoerd, om de steun van het volk aan hem te vergroten. Elf noordelijke deelstaten volgden het voorbeeld van Zamfara. De invoering van het sharia strafrecht werd door de gouverneurs gerechtvaardigd met religieuze redenen. Daarmee speelden zij in op de gevoelens van veel moslims.¹² Daarnaast werd de roep om strenge straffen steeds groter door de slechte uitvoering van het reguliere strafrecht, met zijn corruptie en lange wachttijden.¹³ Veel waarnemers zien de steun aan de sharia van veel noordelijke politici als een poging bij de verkiezingen stemmen te krijgen van moslims in het noorden.

Ook laaiden de afgelopen jaren etnische en regionale spanningen van tijd tot tijd hoog op, waarbij verschillende geweldsuitbarstingen plaatsvonden met een groot aantal doden.¹⁴ Eén van de meest onrustige gebieden was de Niger Delta. In Warri, in 'Delta State', ontstond in januari 2003 een conflict tussen de etnische groeperingen Itsekiri en Urhobo over de toedeling en de grenzen van kiesdistricten. Volgens een lokale organisatie zouden er bij deze gevechten minstens 200 personen zijn gedood en volgens het Nigeriaanse Rode Kruis zouden

---

⁸ Human Rights Watch: *Nigeria at the crossroads: human rights concern in the pre-election periode, a Human Rights Watch Briefing Paper*, januari 2003 en Human Rights Watch: *Testing Democracy: Political Violence in Nigeria*, april 2003.

⁹ Election Observation Mission (EOM) to Nigeria, *Presidential and Gubernatorial Election marred by irregularities and fraud in many states, second preliminary statement 22.04.2003*.

¹⁰ In zijn nieuwe regering heeft president Obasanjo enkele ministers opgenomen die hun sporen hebben verdiend bij internationale organisaties zoals VN en Wereldbank.

¹¹ Het gaat hier om Zamfara, Sokoto, Kebbi, Niger, Kano, Katsina, Kaduna, Jigawa, Yobe, Bauchi, Borno en Gombe.

¹² Internationale Samenwerking, Gerbert van der Aa, *Hoera Sharia*, februari 2003.

¹³ Zie ook Elsevier, Gerbert van der Aa, *Allah veroverd Kano*, 30 november 2002.

¹⁴ Naar verluidt betrof het in het noorden feitelijk vaak gevechten om de controle van de illegale handel in olie. IRIN 9 april 2003.

meer dan 6000 mensen hun woonplaats hebben moeten verlaten. Er zijn berichten dat het leger verantwoordelijk zou zijn voor een groot aantal doden bij een wraakactie uitgevoerd na de dood van een militair.¹⁵

In maart 2003 vielen opnieuw doden in Warri. Bij gevechten tussen de etnische groeperingen Ijaw en Itsekiri vielen veel slachtoffers aan de kant van de Itsekiri.¹⁶

In mei 2003 braken er gevechten uit tussen de Itsekiri en de Urhobo en tussen aanhangers van de PDP en de 'Alliance for Democracy', dit keer in verband met geplande lokale verkiezingen.

In augustus 2003 werden weer gevechten gemeld tussen Ijaw en Itsekiri militieën. Volgens het Nigeriaanse Rode Kruis zouden bij deze gevechten meer dan 100 personen zijn gedood.¹⁷

Sinds het midden van de jaren negentig voert een aantal militante groepen een gewelddadige strijd tegen de Nigeriaanse staat en de oliemaatschappijen die in het gebied werkzaam zijn. Inzet is een eerlijkere verdeling van de opbrengsten uit olie. Dit heeft de afgelopen jaren geleid tot de dood van duizenden mensen van verschillende etnische groeperingen. Daarnaast waren faciliteiten en personeel van oliemaatschappijen in het gebied het doelwit van militante jongeren in een poging geld of banen te verkrijgen van de oliemaatschappijen. Regelmatig werden werknemers van oliemaatschappijen ontvoerd.

Bij de geweldsuitbarstingen werd naast de politie ook het leger ingezet teneinde de orde te herstellen, hetgeen soms met harde hand en excessief geweld plaatsvond.

Complicerend in de verschillende conflicten is de opkomst van nieuwe etnische bewegingen met een jonge en militante aanhang.¹⁸ Deze militante bewegingen treden veelal op als regionale burgerwacht en worden in sommige gevallen door de deelstaatautoriteiten ingezet in de strijd tegen de misdaad. Zo gaven de autoriteiten van de deelstaten Anambra, Abia en Imo de 'Bakassi Boys', een burgerwacht, een officiële status in de strijd tegen de misdaad.

Veel van deze militante groepen zijn goed bewapend en maken zich schuldig aan schendingen van mensenrechten. Het gaat hier om buitengerechtigde executies, marteling en andere onmenselijke of vernederende behandeling van verdachte criminelen, illegale detentie en verdwijning van verdachten.¹⁹ In oktober 2000 werden deze organisaties door de federale autoriteiten verboden verklaard. Om aan dit 'verbod' juridisch gevolg te geven, diende president Obasanjo in april 2002 een

---

¹⁵ Human Rights Watch, 'Testing Democracy: Political Violence in Nigeria', april 2003.

¹⁶ IRIN d.d. 09.04.2003.

¹⁷ IRIN d.d. 22-08-2003.

¹⁸ Hierbij kan men denken aan de 'Odua People's Congress' (OPC) die opkomt voor de belangen van de Yoruba in Zuidwest-Nigeria; de 'Movement for the Actualisation of the Sovereign State of Biafra' (MASSOB) die opkomt voor de belangen van de Igbo in Oost-Nigeria en de 'Egbesu Boys' die opkomen voor de belangen van de Ijaw in de Delta regio.

¹⁹ Amnesty International, 'Nigeria: Vigilante violence in the south and south-east', AI AFR 44/014/2002.

wetsvoorstel in, de 'Prohibition of Certain Associations Act'²⁰. Deze is tot heden niet aangenomen. Eind december 2002 arresteerde de politie 85 leden van de 'Arewa People's Congress' (APC) in de stad Kaduna nadat in september 2002 soortgelijke massa-arrestaties van militieleden behorende tot de 'Bakassi Boys' in het zuidoosten en de 'Odua People's Congress' (OPC) in het zuidwesten hadden plaatsgevonden. Bij de acties in september 2002 werden verschillende detentiecentra van de milities ontmanteld.

2.2 Politieke ontwikkelingen

Lokale verkiezingen

Op 27 maart 2004 werden lokale verkiezingen gehouden. De PDP won deze verkiezingen ruimschoots, met een meerderheid in 28 van de 36 staten. De voornaamste oppositiepartij, de ANPP, behaalde in vier deelstaten de meerderheid.²¹ Tenminste zeventien mensen werden bij gevechten op de verkiezingsdag gedood.²² Oppositiepartijen maakten melding van misstanden als intimidatie en geweld.²³

Nationale verkiezingen

De volgende nationale verkiezingen zullen in 2007 plaatsvinden. Momenteel wordt een herziene nationale kieswet in het parlement behandeld, waarin onder meer wordt geregeld dat verkiezingen op specifiek daartoe aangewezen plaatsen zullen worden gehouden en hoe verkiezingen worden gefinancierd. Bij het maatschappelijk middenveld bestaat onvrede over de samenstelling van de nationale kiesraad. Zij is van mening dat de aankomende verkiezingen niet op een eerlijke wijze zullen worden georganiseerd, omdat de leden van de kiesraad allen door Obasanjo zijn aangewezen. Tegenstanders van de huidige kiesraad vrezen dat de samenstelling van de raad garant staat voor even grote misstanden als bij de verkiezingen in 2003.²⁴

---

²⁰ Deze wet geeft de president de bevoegdheid om te ontbinden en verbieden 'any group of persons, association of individuals or quasi-military groups which in his opinion, is formed for the purpose of furthering the political, religious, ethnic, tribal, cultural or social interest of a group of persons or individuals contrary to the peace, order and good governance of the federation and the provisions of this Act'. Bron: Amnesty International: *Nigeria: Vigilante violence in the south and south-east*, AI AFR 44/014/2002.

²¹ IRIN, 'Obasanjo's party widens lead in coincil polls dogged by malpractices', 20 maart 2004.

²² Idem.

²³ Danish Immigration Service, *Report on human rights issues in Nigeria, Joint British-Danish fact-finding mission to Abuja and Lagos, Nigeria*, januari 2005, p.10

²⁴ This Day, 'Civil society want Electoral Commission disbanded ahead of 2007 polls', 31 januari 2005.

Grondwettelijke hervorming

Sinds de beëdiging van Obasanjo in 1999 roepen etnische belangengroeperingen en mensenrechtenorganisaties om de herziening van de Grondwet omdat deze onder het militaire bewind is opgesteld en niet genoeg rekening zou houden met het bestaan van de verschillende etnische groepen in Nigeria.²⁵ Op 12 januari 2005 gaf Obasanjo aan deze behoefte gehoor. Hiertoe wordt een Nationale Politieke Hervormingsconferentie belegd waaraan vertegenwoordigers van de 36 deelstaten zullen deelnemen, evenals door Obasanjo geaccepteerde afgevaardigden. Uiteindelijk zal het parlement, gedomineerd door de PDP, besluiten of de aanbevelingen van de conferentie worden aangenomen. Tegenstanders van Obasanjo stellen dat de president alleen maar heeft ingestemd met de conferentie om een derde ambtstermijn, op dit moment constitutioneel nog onmogelijk, zeker te stellen.

Buitenlandse betrekkingen

De betrekkingen van Nigeria met de buurlanden zijn over het algemeen goed. Nigeria vervulde de afgelopen jaren een actieve rol in regionale samenwerking en vredeshandhaving. Zo nam Nigeria deel aan de ECOWAS ('Economic Community of West African States') en de 'Ceasefire Monitoring Group' (Ecomog) in Liberia, Sierra Leone en Guinea-Bissau. Momenteel is Nigeria nog actief in Sierra Leone via de VN-missie Unamsil²⁶. Ook was Nigeria betrokken bij pogingen van de 'Commonwealth' om de politieke crisis in Zimbabwe op te lossen (Abuja Akkoord). Daarnaast is Nigeria actief bij de oplossing van de Soedanese Darfur crisis, aangezien Nigeria een groot deel van de troepen levert die door de Afrikaanse Unie naar het gebied zijn gestuurd.²⁷

Nigeria besloot echter in 2002 geen troepen ter beschikking te stellen aan de West-Afrikaanse vredesmacht voor Ivoorkust, ondanks pleidooien van de andere West-Afrikaanse landen om deze operatie te leiden. Nigeria gaf aan zich de kosten van een nieuwe vredesmissie niet te kunnen permitteren.

In juli 2003 vervulde president Obasanjo een bemiddelende rol in de Liberiaanse burgeroorlog door de omstreden president Charles Taylor van Liberia onder bepaalde voorwaarden (waaronder zich niet langer te mengen in de politiek van Liberia en de regio) als gast van de regering van Nigeria in Calabar te onderhouden. Feitelijk heeft Taylor daarmee asiel in Nigeria.²⁸

---

²⁵ Associated Press, 'Nigeria to hold national conference to revise constitution', 13 januari 2005.

²⁶ United Nations Mission in Sierra Leone.

²⁷ The Economist Intelligence Unit, *Country Profile 2005*.

²⁸ Daarbij zou president Obasanjo hebben verklaard dat Taylor wat hem betreft gevrijwaard zou moeten blijven van vervolging door het Speciale Hof van Sierra Leone.

Bakassi

Nigeria is al jaren verwickeld in een territoriaal conflict met Kameroen over het schiereiland Bakassi, mede vanwege de aanwezigheid van olie. De afgelopen jaren zijn er incidenteel schermutselingen geweest tussen de Kameroense gendarme en de Nigeriaanse grensbewaking op het schiereiland. Wat Nigeria betreft is het schiereiland geheel Nigeriaans en onderdeel van de deelstaat 'Cross River'. Kameroen is de tegengestelde mening toegedaan. In de praktijk loopt er een kunstmatige grens over het eiland.

In oktober 2002 deed het Internationaal Gerechtshof in Den Haag uitspraak in het geschil. Het schiereiland werd toegewezen aan Kameroen. Dit was zeker met de verkiezingen in het vooruitzicht niet acceptabel voor Nigeria. Zij wees de uitspraak van het Internationale Gerechtshof af omdat de belangen van de Nigeriaanse burgers op het schiereiland onvoldoende zouden zijn meegewogen en weigerde haar claim op het schiereiland op te geven.²⁹ Na overleg tussen de presidenten van beide landen onder leiding van de Secretaris-Generaal van de VN op 15 november 2002, werd een gemengde Nigeriaans-Kameroense commissie ingesteld ('Mixed Commission') om een vreedzame diplomatieke oplossing te zoeken voor het geschil. In principe moet de gemengde commissie de uitspraak van het Internationaal Gerechtshof implementeren. Tot nu toe zonder resultaat: de overdracht van het omstreden gebied stond gepland voor 15 september 2004, maar deze datum is niet gehaald. Hiervoor zijn meerdere redenen: Obasanjo staat onder grote binnenlandse druk van zowel congres als senaat, als ook van de bevolking van Bakassi die aangeeft zich liever 'dood te willen vechten' dan Kameroenees te worden. Daarnaast spelen ook de oliebelangen.

2.3 Veiligheidssituatie

In deze paragraaf zal per regio worden ingegaan op de veiligheidsincidenten die zich, voor zover bekend, in de verslagperiode hebben voorgedaan.

Etnisch-religieuze conflicten in de deelstaten Plateau en Kano

In de verslagperiode waren de noordelijke staten Plateau en Kano meerdere malen het toneel van geweld tussen moslims en christenen. In februari 2004 voerden christenen een aanval uit op een moslimdorp in de deelstaat Plateau, waarbij meer dan tien doden vielen. In reactie hierop doodden vermeende islamitische militanten op 24 februari 2004 in de stad Yelwa (deelstaat Plateau) ten minste 48 christenen.³⁰ Uit angst voor represailles door de christenen, vluchtten 27 000 moslims naar de naburige staat Bauchi. Zij werden in 35 kampen opgevangen.³¹

---

²⁹ IRIN d.d. 05.02.2003.

³⁰ IRIN, '48 killed in religious violence in Plateau State', 26 februari 2004.

³¹ IRIN, 'Riot-torn Kano tense but calm, displaced scared to go home', 13 mei 2004 en IRIN, '57,000 displaced by sectarian violence in two states', 14 mei 2004.

De overheid reageerde op dit incident door extra politie en soldaten naar Yelwa te sturen.³²

De grootste geweldsexplosie vond plaats in mei 2004. Op 2 en 4 mei richtten de christelijke Tarok-milities in Yelwa een bloedbad aan onder de moslimbevolking (Fulani stam).³³ Hierbij werden meer dan 600 mensen gedood.³⁴ In reactie hierop demonstreerden duizenden moslims op 10 mei in Kano stad, in de deelstaat Kano.³⁵ De protestactie liep al snel uit de hand: een oncontroleerbare menigte trok plunderend en met machetes door de binnenstad van Kano. Hierbij vielen volgens de politie meer dan 50 doden.³⁶ Na deze rellen sloegen meer dan 30 000 christenen op de vlucht.³⁷ Ook hier reageerde de Nigeriaanse regering door extra politie en soldaten in te zetten. De aanwezigheid van veiligheidstroepen zorgde ervoor dat de rellen niet nog verder uit de hand liepen.³⁸ President Obasanjo kondigde op 18 mei 2004 per decreet de noodtoestand af voor de staat Plateau. Op basis hiervan werden de gouverneur, Joshua Dariye, de vice-gouverneur en het plaatselijke parlement voor zes maanden geschorst omdat deze niets hadden ondernomen om het geweld in Plateau te stoppen. Hiervoor in de plaats werd een 'Administrator' benoemd, voormalig generaal-majoor Chris Alli.³⁹ Eén van de eerste maatregelen die hij heeft ingesteld is het tegen betaling inleveren van wapens.⁴⁰ Ondanks deze maatregelen vielen op 20 mei 2004 in de staat Plateau opnieuw verschillende doden. Gewapende moslims vermoordden in vijf christelijke dorpen⁴¹ in de buurt van Yelwa 20 mensen.⁴² Dit incident leek een wraakactie voor het bloedbad in Yelwa op 2 mei.

Sedertdien is het relatief rustig in de regio. President Obasanjo heeft dan ook de noodtoestand op 18 november 2004 opgeheven.⁴³

---

³² IRIN, '48 killed in religious violence in Plateau State', 26 februari 2004.

³³ De Fulani, van oorsprong herders, leven al langere tijd op gespannen voet met de oorspronkelijke Tarok bevolking, die van christelijke huize is en met name binnen de landbouw actief is.

³⁴ Verschillende lokale hulporganisaties vermoeden dat het aantal hoger ligt, aangezien de overheid bekend staat om dergelijke aantallen naar beneden toe bij te stellen ter voorkoming van nieuwe incidenten. IRIN, 'Ethnic, sectarian upheavals push troubled Nigeria to the edge', 18 mei 2004.

³⁵ IRIN, 'Angry Muslims in Kano protest Christian militia attack', 11 mei 2004.

³⁶ Lokale christelijke leiders stellen dat meer dan 600 christenen zijn gedood. IRIN, '20 dead in fresh Plateau violence despite state of emergency', 20 mei 2004.

³⁷ IRIN, '57,000 displaced by sectarian violence in two states', 14 mei 2004.

³⁸ IRIN, '57,000 displaced by sectarian violence in two states', 14 mei 2004 en IRIN, 'Riot-torn Kano tense but calm, displaced scared to go home', 13 mei 2004.

³⁹ IRIN, '20 dead in fresh Plateau violence despite state of emergency', 20 mei 2004.

⁴⁰ Een lokaal gemaakt geweer levert USD 189 op. IRIN, 'Cash payments offered for militia guns in troubled Plateau', 24 mei 2004.

⁴¹ Karese, Sabon Gida, Jirim, Gidan Sabo en Bakin Ciwaya.

⁴² IRIN, '20 dead in fresh Plateau violence despite state of emergency', 20 mei 2004.

⁴³ IRIN, 'End of emergency rule in Plateau State', 17 november 2004.

De spanningen tussen de verschillende bevolkingsgroepen zijn gelegen in een combinatie van factoren. Ten eerste is de bevolking in Plateau en met name in de stad Jos in de laatste jaren meer dan verdubbeld door de toestroom van Ibo's en andere christelijke bevolkingsgroepen (Tarok en Berom, oorspronkelijk afkomstig uit Plateau) die de noordelijke gebieden verlaten waar de sharia is ingevoerd. De beperkte beschikbare ruimte en economische mogelijkheden leiden tot spanningen tussen de verschillende bevolkingsgroepen. Daarnaast is een groot aantal gepensioneerd generaal uit de militaire regimes woonachtig in Plateau. Het is niet uit te sluiten dat een aantal van hen de drijvende kracht achter de verschillende christelijke milities vormt.⁴⁴

Geweld in de Niger Delta

Sinds de ontdekking van olie in de Niger Delta in de jaren vijftig, is het gebied regelmatig toneel van intens geweld. De inzet van de conflicten is veelal de controle over olie-inkomsten en de verdeling van overheidsmiddelen. Factoren die bijdragen aan het geweld zijn armoede, hoge jeugdwerkloosheid en de grootschalige aanwezigheid van vuurwapens.⁴⁵ Ondanks dat het Nigeriaanse leger al enige tijd actief is om op hardhandige wijze schoon schip te maken in het oliegebied blijkt het niet in staat het geweld in te dammen en grip te krijgen op de groeperingen. Daarnaast worden maar weinig personen die verantwoordelijk zijn voor de verschillende aanvallen gearresteerd of vervolgd.⁴⁶

Het geweld in de Niger Delta neemt verschillende vormen aan: in de stad Warri (deelstaat Delta) gaan de conflicten met name tussen Ijaw en Itsekiri etnische milities en in de staat Rivers bevechten verschillende Ijaw groepen elkaar onderling. Sinds eind 2003 zijn tientallen burgers en honderden militieleden omgekomen. Uit angst voor het geweld zijn tienduizenden Nigerianen hun huizen en woonplaatsen ontvlucht en gedwongen in naburige dorpen bij vrienden of familie te wonen. Het dagelijkse leven is in veel van de getroffen dorpen ontwricht: scholen zijn gesloten, huizen en bezittingen zijn vernield en het economisch leven staat praktisch stil.⁴⁷

In de verslagperiode bleef het ook in de stad Warri onrustig. Conflicten tussen de etnische groeperingen Itsekiri en Ijaw hebben aan veel mensen het leven gekost. Volgens de Ijaw's worden de Itsekiri door de overheid bevoordeeld bij de

---

⁴⁴ Waar er in 2001 in Jos nog met speren en machetes op los werd geslagen, was de recente Tarok vergelding in Yelwa van een andere aard: dorpen werden op systematische wijze door goed en modern bewapende Tarok milities aangevallen.

⁴⁵ Human Rights Watch, 'Violence in Nigeria's Oil Rich Rivers State in 2004', februari 2005.

⁴⁶ Human Rights Watch, 'Violence in Nigeria's Oil Rich Rivers State in 2004', februari 2005.

⁴⁷ Ter illustratie, in Tombia wonen zo'n 15 000 mensen, in mei 2004 waren er nog maar duizend inwoners in het dorp aanwezig. Vergelijkbaar is de situatie in Bukuma dat oorspronkelijk 10 000 inwoners kent, maar waar nog maar 500 inwoners zijn gebleven.

verdeling van de opbrengsten van olie, maar ook bij de afbakening van de grenzen van de kiesdistricten.⁴⁸ In december 2003 vielen leden van de etnische groep Itsekiri rivaliserende Ijaw's aan. Hierbij vielen minstens tien doden.⁴⁹ Op 7 januari 2004 werden achttien Ijaw's door onbekende schutters gedood. Vermoedelijk waren de daders Itsekiri.⁵⁰ Op 25 januari 2004 werden bij nieuwe gevechten tussen de twee groeperingen vijf mensen gedood.⁵¹ Op 1 juni 2004 leek een doorbraak te komen in de geweldscyclus: leden van de Ijaw's en Itsekiri zijn tot een vredesovereenkomst gekomen. Leiders van de twee groeperingen hebben leden van hun militie opdracht gegeven de vrede te omarmen en hun wapens in te leveren.⁵²

De twee belangrijkste Ijaw groeperingen zijn de 'Niger Delta People's Volunteer Force' (NDPVF) onder leiding van Alhaji Dokubo Asari⁵³ en de 'Niger Delta Vigilante' (NDV) onder leiding van Ateke Tom. De conflicten tussen de NDPVF en de NDV speelden zich veelal af in dorpen ten zuidoosten of zuidwesten van de stad Port Harcourt of in Port Harcourt zelf.⁵⁴ De intenties van groeperingen als het NDPVF zijn niet geheel duidelijk. Ondanks het feit dat zij claimt op te komen voor de rechten van de Ijaw-bevolking lijkt in haar gedragingen meer deel uit te maken van de georganiseerde misdaad in de regio. Het NDPVF stelt dat het Ijaw-volk onvoldoende van de olieopbrengsten profiteert. De opstandelingen beschuldigen Shell en Agip⁵⁵ ervan samen te werken met de Nigeriaanse regering in de onderdrukking van het Ijaw-volk. In augustus 2004 pleegde het NDPVF doelgericht aanvallen op de NDV. In reactie hierop stuurde Obasanjo in september 2004 legertroepen naar het gebied. Asari kondigde hierop op 28 september 2004 een oorlogsverklaring af aan de Nigeriaanse staat. Daarnaast heeft het NDPVF aangegeven dat wanneer de grote oliemaatschappijen hun activiteiten niet binnen drie dagen zouden staken, hun personeel ook doelwit zou worden van de acties.⁵⁶ De crisis werd op 1 oktober 2004 opgelost. President Obasanjo heeft Asari en Tom naar Abuja laten komen. Daar is een overeenkomst getekend die een onmiddellijk staakt-het-vuren dicteert, evenals de totale ontwapening van de twee groeperingen. In ruil voor politieke rust heeft Obasanjo USD 1 800 per ingeleverd geweer

---

⁴⁸ IRIN, 'Money and oil at root of delta violence, rights group says', 17 december 2003.

⁴⁹ IRIN, 'Tensions mount in Warri over fresh militia attack', 9 december 2003.

⁵⁰ IRIN, '18 killed in ethnic clash in Niger Delta', 12 januari 2004.

⁵¹ IRIN, 'At least five killed in fresh Itsekiri, Ijaw clashes', 26 januari 2004.

⁵² IRIN, 'Rival delta militia leaders agree peace amid security crackdown', 1 juni 2004.

⁵³ Asari werd lang gezien als een vertrouweling van de gouverneur van Delta State, maar nu zij gebrouilleerd zijn is Asari actief als rebellenleider. Hij geeft in interviews aan dat zijn grote voorbeelden Nelson Mandela en Osama Bin Laden zijn.

⁵⁴ Het gaat met name om de volgende dorpen: Tombia, Buguma, Bukuma, Amadi Ama en Okrika. Human Rights Watch, 'Violence in Nigeria's Oil Rich Rivers State in 2004', februari 2005.

⁵⁵ Italiaans oliemaatschappij.

⁵⁶ IRIN, 'Militia group vows to attack oil workers if firms stay in Delta' 28 september 2004.

beloofd, evenals amnestie en een werkgelegenheidsprogramma voor de militieleden.⁵⁷

Politiek geweld in Anambra State

De PDP-facties van Ngige en Uba bevechten elkaar al om de macht in Anambra sinds de algemene verkiezingen van 2003.⁵⁸ Op 10 en 11 november 2004 braken gevechten uit tussen rivaliserende groepen van de PDP, overheidsfunctionarissen en inwoners van de stad Akwa. Meer dan twaalf openbare gebouwen, zoals de radio- en televisiezenders en het kantoor van de kiesraad, werden in brand gestoken en vernield. Ook het kantoor van gouverneur Chris Ngige was het doelwit. De gouverneur heeft een factie van de PDP onder leiding van zakenman Chris Uba voor de vernielingen verantwoordelijk gesteld.

Religieus geweld in Adamawa State en Sokoto State

In de oostelijke deelstaat Adamawa State vinden regelmatig uitbarstingen van religieus geweld plaats.

Op 8 juni 2004 braken in de stad Numan rellen uit tussen moslims en christenen. Directe aanleiding was de bouw van een moskee in de voornamelijk christelijke stad. Christelijke jongeren vielen bouwvakkers aan die bezig waren met de bouw van de moskee. Hierna escaleerde de situatie en gingen rivaliserende groepen elkaar met machetes te lijf. Er vielen tenminste tien doden.⁵⁹ Daarnaast werden drie andere moskeeën vernield.⁶⁰ De autoriteiten hebben hierop gereageerd door een avondklok in te stellen. De politie heeft de opdracht gekregen te schieten op iedereen die problemen veroorzaakt.⁶¹

Ook tussen moslims onderling braken tijdens de verslagperiode gewelddadigheden uit. In de stad Sokoto (deelstaat Sokoto) hebben sinds maart 2005 drie keer confrontaties plaatsgevonden tussen Soennitische en Shi'itische moslimsgroepen. Hierbij zijn in totaal zeker zeven mensen gedood.⁶²

Moslimextremisme in Noord en Noordoost Nigeria

Steeds vaker botsten in de verslagperiode extremistische moslimmilities met politie en leger. Eén van de meest actieve groepen is 'Al Sunna Wal Jamma'. Deze groep is al drie jaar in noordoost Nigeria actief en eist de vestiging van een islamitische staat in het gehele land. De groepering geeft aan grote bewondering voor de Taliban in Afghanistan te hebben.⁶³ Volgens één bron heeft 'Al Sunna

---

⁵⁷ Human Rights Watch, 'Violence in Nigeria's Oil Rich Rivers State in 2004', februari 2005.

⁵⁸ IRIN, 'Public buildings razed in political violence', 12 november 2004.

⁵⁹ Dit is het officiële politiecijfer. Ooggetuigen schatten het aantal op 30. IRIN, 'Curfew imposed on Numan after religious clashes', 10 juni 2004.

⁶⁰ IRIN, 'At least 10 killed in religious clashes in Adamawa state', 9 juni 2004.

⁶¹ IRIN, 'Curfew imposed on Numan after religious clashes', 10 juni 2004.

⁶² Reuters, 'Nigeria police patrol town after Muslim groups clash', 16 mei 2005.

⁶³ IRIN, 'Six die as troops quell uprising by Muslim extremists', 5 januari 2004.

Wal Jamma' weinig steun onder de bevolking, ook niet in het overwegende islamitische noorden. Begin januari 2004 hebben leden van 'Al Sunna Wal Jamma' verschillende politiekantoren in Noordoost Nigeria aangevallen, waarbij ze alle wapens en munitie meenamen. Daarnaast werd ook een basisschool in de stad Kanamma bezet. De autoriteiten reageerden snel. Bij de hierop volgende gevechten vielen achttien doden, waaronder drie politieagenten, de rest van de slachtoffers behoorde tot de militie.⁶⁴

In september 2004 viel de 'Al Sunna' groepering in de deelstaat Borno weer twee politiekantoren aan. Hierbij werden vier politieagenten en twee burgers gedood. In reactie hierop doodden de autoriteiten 27 leden van de militie.⁶⁵ Op 8 oktober 2004 vond in Borno nog een incident plaats. Gewapende islamitische milities doodden drie politieagenten gedood en gijzelden twaalf anderen.⁶⁶

Etnische strijd om grondgebied in Cross River State en Ebonyi State

Eind april 2005 zijn meer dan honderd dorpelingen omgekomen in een gebied langs de grens tussen de zuidelijke staten Cross River en Ebonyi. Leden van een stam in Cross River, de Ipollor, beschuldigen hun burens in Eboyni, die tot de Ibo's behoren, dat zij hun land stelen en de regio willen overheersen. Daarnaast zijn meer dan 150 huizen volledig uitgebrand en vele voedselopslagplaatsen vernield. Beide gemeenschappen beschuldigen elkaar met de strijd te zijn begonnen nadat lang overleg om het conflict vreedzaam op te lossen geen resultaat had.⁶⁷

2.4 Sociaal-economische situatie

Nigeria heeft economisch gezien een groot potentieel. De economie is echter onderontwikkeld als gevolg van jaren van politieke instabiliteit, corruptie, het gevoerde macro-economische beleid en de door de olie ontwikkelde 'renteniers' mentaliteit. Onder de achtereenvolgende militaire regeringen bleef diversificatie van de economie uit en was er sprake van een grote afhankelijkheid van olie-opbrengsten. De buitenlandse schuld is met ruim 30 miljard dollar hoog. De koopkracht van de gemiddelde Nigeriaan is laag⁶⁸, inkomensverschillen zijn zeer groot en de gezondheidszorg en het onderwijs zijn vrijwel volledig ingestort. Tweederde van de bevolking leeft beneden de armoedegrens. Vele Nigerianen hebben meerdere banen of drijven handel, om zo het hoofd boven water te houden.

De inkomsten van de Nigeriaanse overheid komen nog steeds voornamelijk uit de verkoop van olie. Op advies van IMF/Wereldbank probeert de Nigeriaanse

---

⁶⁴ IRIN, 'Muslim fundamentalist uprising raises fear of terrorism', 25 januari 2004.

⁶⁵ IRIN, 'Security forces kill 27 'Taliban' militants, says police', 24 september 2004.

⁶⁶ IRIN, 'Islamic militants kill three policemen, take 12 hostage', 11 oktober 2004.

⁶⁷ Volkskrant, 'Dodelijke strijd tussen landheren en pachters', 29 april 2005 en Reuters, 'More than 100 killed in Nigerian land dispute', 28 april 2005.

⁶⁸ Bruto Nationaal Product per capita bedraagt thans USD 450 (bron: www.eiu.com).

overheid het financieel-economisch beleid te verbeteren, waarbij enerzijds liberalisering en privatisering en anderzijds een actieve rol voor de publieke sector wordt nagestreefd. Verder gaan de inspanningen van de regering voor verbetering van het openbaar bestuur door. Er werd in de verslagperiode meer geïnvesteerd in de publieke sector, met name onderwijs, gezondheidszorg en infrastructuur. Of dit merkbare verbeteringen voor de gewone man heeft opgeleverd, moet echter worden betwijfeld.

Obasanjo heeft zich in de verslagperiode gecommitteerd aan economische hervormingen. In oktober 2003 presenteerde zijn regering het nieuwe programma 'Nigerian Economic Empowerment and Development Strategy' (NEEDS) dat in samenwerking met de Wereldbank is opgesteld. De voortgang van de economische hervormingen is tot op heden redelijk systematisch geweest, zij het traag. De overheidsfinanciën lijken beter te worden beheerd, in ieder geval op federaal niveau. Er is meer discipline in het begrotingsproces, er zijn meer pogingen transparantie te bewerkstelligen bij de belastingen en bij de allocatie van budgetten, overheidscontracten worden vaker doorgelicht en er is een begin gemaakt met hervorming van het ambtenarenapparaat. Ook wordt serieus getracht het beheer van de opbrengsten uit de olie- en gaswinning te stroomlijnen en transparant te maken.

Corruptie is endemisch in Nigeria en komt in alle geledingen van de samenleving voor. Zij kan bestaan uit het betalen van kleine geldbedragen aan de politie bij wegblokkades en het betalen van medewerkers van elektriciteitsbedrijven om niet afgesloten te worden, het indienen van te hoge rekeningen of onkostendeclaraties, het omkopen van politici of lagere rechters en het vrijkopen in geval van arrestatie door de politie. In de 'Corruption Perceptions Index 2004' van 'Transparency International' is Nigeria opgenomen als tweede meest corrupte land van de wereld. Naast de in 2000 door de federale regering ingestelde Anti-Corruptie Commissie is in 2003 een nieuwe commissie opgericht, de 'Economic and Financial Crime Commission' (EFCC). Deze commissie richt zich momenteel op de bestrijding van de zgn. 'junk e-mail' zwendel.⁶⁹ In januari 2003 kwam het rapport van de Nigeriaanse Rekenkamer over 2001 uit. Het rapport bevat een eindeloze opsomming van geconstateerde fraude bij alle onderdelen van de federale overheid. Aan de ministeries die in het rapport genoemd worden is gevraagd om commentaar op het rapport te geven. Het rapport is nog niet in het parlement besproken.

---

⁶⁹

Reuters d.d. 31.05.2003.

3 Mensenrechten

3.1 Juridische context

Internationale verdragen en protocollen

Nigeria is partij bij een aantal belangrijke internationale verdragen op het terrein van de mensenrechten, waaronder het VN-Vluchtelingenverdrag van Genève van 1951⁷⁰ en het bijbehorende Protocol van 1967⁷¹.

Nigeria is eveneens partij bij de volgende verdragen:

- het Internationale Verdrag inzake Uitbanning van alle Vormen van Rassendiscriminatie van 21 december 1965 (CERD)⁷²;
- het Internationale Verdrag inzake Burger- en Politieke Rechten van 16 december 1966 (IVBPR)⁷³;
- het Internationale Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele Rechten van 16 december 1966 (IVESCR)⁷⁴;
- het Internationale Verdrag over Uitbanning van Alle Vormen van Discriminatie van Vrouwen van 17 december 1979 (CEDAW)⁷⁵;
- het Verdrag tegen Foltering en andere Wrede, Onmenselijke of Vernederende Behandeling of Bestrafing van 17 december 1984 (CAT)⁷⁶;
- het Internationale Verdrag inzake de Rechten van het Kind van 20 december 1989 (CRC)⁷⁷;
- het Afrikaans Handvest inzake Mensen- en Volkenrecht van de Organisatie voor Afrikaanse Eenheid (1981)⁷⁸;
- het Afrikaanse Handvest inzake de Rechten en het Welzijn van het Kind (1990)⁷⁹;
- het Statuut van Rome inzake de oprichting van het Internationaal Strafhof (2000)⁸⁰.

Nationale wetgeving

De Nigeriaanse Grondwet voorziet in de bescherming van de meeste fundamentele rechten en vrijheden. Zo zijn in hoofdstuk vier van de Grondwet waarborgen voor

---

⁷⁰ Geratificeerd op 10 november 1969.

⁷¹ Idem.

⁷² Geratificeerd op 16 oktober 1967.

⁷³ Inwerking getreden op 29 oktober 1993.

⁷⁴ Inwerking getreden op 29 oktober 1993.

⁷⁵ Ondertekend op 23 april 1984, geratificeerd op 13 juni 1985. Het bijbehorend Optioneel Protocol heeft Nigeria op 8 september 2000 ondertekend en op 22 november 2004 geratificeerd.

⁷⁶ Ondertekend op 28 juli 1988, geratificeerd op 28 juni 2001.

⁷⁷ Ondertekend op 26 januari 1990, geratificeerd op 19 april 1991.

⁷⁸ Ondertekend op 19 januari 1981, geratificeerd op 17 maart 1983.

⁷⁹ Ondertekend en geratificeerd op 29 november 1999.

⁸⁰ Ondertekend op 1 juni 2000, geratificeerd op 27 september 2001.

de belangrijkste mensenrechten en democratische rechten opgenomen.⁸¹ In de praktijk bestaat er echter grote discrepantie tussen de regelgeving en de naleving daarvan (zie ook hoofdstuk 3.3).

3.2 Toezicht

Nationaal

President Obasanjo heeft verschillende commissies ingesteld die mensenrechtenschendingen moeten onderzoeken.

'Human Rights Violations Investigations Commission' (HRVIC)

Eén van de commissies is de 'Human Rights Violations Investigations Commission' (HRVIC), algemeen bekend onder de naam 'Oputa panel'. Deze commissie heeft mensenrechtenschendingen tussen 1966 en 1999 onderzocht. Het 'Oputa panel' kan geen rechtspreken, maar slechts aanbevelingen doen aan de overheid en aan de rechterlijke macht.⁸² Het panel heeft in mei 2002 aan president Obasanjo een rapport uitgebracht over mensenrechtenschendingen. Volgens de regering heeft de Hoge Raad echter geoordeeld dat het mandaat van het panel niet overeenkwam met de Grondwet. Om deze reden wilde de regering het rapport niet openbaar maken en voelde zij zich niet genoodzaakt erop te reageren. De NGO 'Nigerian Democratic Movement' heeft de bevindingen van het rapport op 1 januari 2005 via het internet bekend gemaakt.⁸³ Eén van de belangrijkste conclusies is dat een onderzoek dient te worden ingesteld naar de betrokkenheid van voormalige militaire leiders Babangida, Buhari en Abubakar bij buitenrechtelijke executies. Daarnaast staat in het rapport dat de drie leiders uitgesloten dienen te worden van de mogelijkheid om ooit nog president te worden. Dit is een gevoelige zaak, aangezien Babangida en Buhari mogelijke kandidaten zijn voor de presidentiële verkiezingen van 2007.⁸⁴

'Commission of Inquiry into Communal Clashes in Benue'

In 2001 vermoordden soldaten in Benue State ongeveer 200 burgers. Ook was sprake van verkrachting, afpersing en plundering op grote schaal. Aanvankelijk weigerden militaire autoriteiten en regeringsleden, inclusief President Obasanjo, toe te geven dat hier mensenrechten geschonden waren.⁸⁵ Obasanjo heeft de 'Commission of Inquiry into Communal Clashes in Benue' ingesteld, om de schendingen in Benue te onderzoeken. Rechter Opere bracht begin 2003 een rapport uit over de standrechtelijke executies. Het rapport stelt echter niemand

---

⁸¹ Zie hiervoor artt. 13 t/m 44 van de Grondwet.

⁸² Chairman's opening remarks, Public Forum van de Human Rights Violations Investigations Commission, Abuja, 29 november 1999.

⁸³ <http://www.dawodu.com/oputa1.html>.

⁸⁴ Reuters, 'Suppressed Nigerian probe accuses military leaders', 14 januari 2005.

⁸⁵ Human rights Watch, 'World Report Nigeria 2003'.

verantwoordelijk voor de mensenrechtenschendingen en doet geen aanbevelingen voor disciplinaire maatregelen.⁸⁶ In januari 2003, net voor de verkiezingen, heeft President Obasanjo zijn excuses aangeboden voor de slachting in Benue.⁸⁷

'National Human Rights Commission'

De 'National Human Rights Commission' (NHRC) is de enige gouvernementele mensenrechtenorganisatie in Nigeria. De NHRC registreert mensenrechtenschendingen en individuele klachten. Daarnaast adviseert zij de autoriteiten op het gebied van mensenrechten. Op deelstaat niveau bestaan op zich geen mensenrechtenorganisaties, maar de NHRC is wel in een aantal staten vertegenwoordigd.⁸⁸ Tussen oktober 2003 en 2004 heeft het NHRC ongeveer 800 klachten binnen gekregen. Slechts twee daarvan hebben voor de rechter gediend.⁸⁹ De NHRC wordt in zijn functioneren belemmert door beperkte financiële middelen.⁹⁰

Non-gouvernementele organisaties

Ook non-gouvernementele mensenrechtenorganisaties (mensenrechten-ngo's) volgen de mensenrechtensituatie in Nigeria. Zij konden in de verslagperiode over het algemeen zonder restrictie hun werk doen. Meestal werkten regeringsbeambten mee met de onderzoeken van de mensenrechten-ngo's. Eén van de grootste ngo's is de 'Transition Monitoring Group' (TMG), een overkoepelende coalitie van 170 mensenrechten- en maatschappelijke organisaties.

Internationaal

Nigeria is op grond van verschillende internationale verdragen verplicht te rapporteren over de ontwikkelingen op de verschillende deelterreinen. Echter, de regering heeft sinds het aantreden van de burgerregering in 1999 nog niet voldaan aan zijn rapportageverplichtingen.⁹¹

Er is sprake van toezicht door internationale NGO's zoals 'Amnesty International' en 'Human Rights Watch', maar deze zijn niet in Nigeria gevestigd. In hun rapporten beoordelen zij de mensenrechtensituatie in Nigeria vrij negatief.

---

⁸⁶ US Department of State, 'Country Reports on Human Rights Practices 2004', 28 februari 2005.

⁸⁷ IRIN, 2 januari 2003 Obasanjo says sorry for Benue killings.

⁸⁸ Lagos, Borno, Rivers State, Kano, Enugu.

⁸⁹ De NHRC is vertegenwoordigd in de staten Lagos, Borno, Rivers, Kano en Enugu. Op korte termijn zal een kantoor in de staat Plateau worden geopend. Danish Immigration Service, *Report on human rights issues in Nigeria, Joint British-Danish fact-finding mission to Abuja and Lagos, Nigeria*, januari 2005, p.36.

⁹⁰ US Department of State, 'Country Reports on Human Rights Practices 2004', 28 februari 2005.

⁹¹ Het gaat hier om de rapportageverplichtingen voor de volgende verdragen: IVBPR, IVESCR, Folterverdrag. Voor meer informatie zie www.unhcr.ch/TBS/doc.nsf/newhvoerduybycountry

3.3 Naleving en schendingen

Het is moeilijk een algemeen beeld te schetsen van de mensenrechtensituatie in Nigeria. Er bestaan regionale verschillen met betrekking tot het soort schendingen dat plaatsvindt. Daarnaast is er geen betrouwbare informatie die een volledig beeld geeft van de mensenrechtenschendingen. Er bestaan daarentegen wel veel berichten over individuele voorvallen. Deze zijn veelal wel betrouwbaar. Om deze redenen zal - daar waar mogelijk – in deze paragraaf worden ingegaan op concrete incidenten om op die manier een zo compleet mogelijk beeld te geven van de mensenrechtensituatie in Nigeria.

3.3.1 Persvrijheid en vrijheid van meningsuiting

Over het algemeen respecteert de regering de persvrijheid en het recht op vrijheid van meningsuiting. Onder de bevolking en in de media werd in de verslagperiode regelmatig kritiek geuit op het regeringsbeleid. De autoriteiten besteedden hier weinig aandacht aan, de kritiek heeft ook niet geleid tot grote veranderingen in het beleid.

Pers

Nigeria staat 117e van de 167 landen op de lijst van de ‘World Press Freedom Ranking’ en deelt deze plaats met Indonesië.⁹²

De Grondwet voorziet in de vrijheid van meningsuiting en persvrijheid.⁹³ Deze rechten kunnen alleen dan worden ingeperkt wanneer dit in het belang is van publieke veiligheid, openbare orde, openbare zedelijkheid en volksgezondheid dan wel wanneer de rechten en vrijheden van derden in het gedrang zijn.⁹⁴

Naast de Grondwettelijke bepalingen worden momenteel twee wetsontwerpen besproken, die betrekking hebben op de persvrijheid. In augustus 2004 heeft het Huis van Afgevaardigden de ‘Freedom of Information Act’ aangenomen. Deze wet zou journalisten en burgers niet alleen meer toegang zou moeten geven tot overheidsinformatie, maar ook klokkenluiders moeten beschermen. Zowel de Senaat als de president moeten nog akkoord gaan met de wet.⁹⁵

Het tweede wetsontwerp is de controversiële ‘Journalism Enhancement Bill’. Het voorstel zorgt voor veel rumoer vanwege een passage, die voorschrijft dat journalisten niet op een sensationele manier over onderwerpen als geweld, religieuze dan wel etnische conflicten, nationale controverses of andere negatieve tendensen mogen schrijven. Daarnaast mag ook niet over deze onderwerpen worden geschreven op een manier, die zulke daden in het oog van het publiek of

---

⁹² Reporters without Borders, *Third Annual Worldwide Press Freedom Index*, oktober 2004.

⁹³ Artikel 39 Grondwet.

⁹⁴ Artikel 45 lid 1 sub a en b Grondwet.

⁹⁵ Committee for the Protection of Journalists, *Attacks on the Press 2004, Nigeria*.
www.cpj.org/attacks04/africa04/nigeria.html.

buitenlandse waarnemers zou kunnen verheerlijken.⁹⁶ Een tweede element in het wetsvoorstel dat voor veel discussie zorgt is de instelling van een klachtencommissie inzake de media⁹⁷ in elke deelstaat van Nigeria. Deze commissie zou bevoegd moeten zijn om journalisten die de wet overtreden te straffen. Hierbij moet worden gedacht aan geldboetes en gevangenisstraf.⁹⁸ Vanwege het groot aantal protesten tegen het wetsvoorstel is de bespreking ervan in het Huis van Afgevaardigden in september 2004 gestaakt.⁹⁹ Er is een Persraad ingesteld die toezicht moet houden op de journalistiek in Nigeria. De Persraad bestaat uit door de regering aangestelde en betaalde journalisten. Er zijn geen berichten bekend van journalisten die tijdens de verslagperiode voor de Persraad moesten verschijnen.

Schrijvende pers

Nigeria heeft een levendige pers. Eind 2004 waren er meer dan tien kranten, zes wekelijkse nieuwstijdschriften en verschillende sensatiekranten en tabloids.¹⁰⁰ De regering is eigenaar van de nationale krant de 'New Nigerian'. De 'Daily Times', voorheen staatsbedrijf, is in de verslagperiode geprivatiseerd.¹⁰¹ Enkele deelstaten bezitten ook kranten, die vaak in kleine oplages gedrukt worden. De onafhankelijke kranten leverden regelmatig kritiek op het regeringsbeleid.

Radio en televisie

De radio speelt in Nigeria een belangrijke rol, omdat veel mensen niet of slecht kunnen lezen en schrijven.¹⁰² Er zijn twee staatsradio-omroepen¹⁰³, 51 deelstaat-omroepen en ongeveer 32 private radiostations. De federale staatszenders richten zich met name op nieuws, politiek, amusement en de belangen van de federale overheid. De radio zenders van de deelstaten propageren de belangen van de deelstaten die eigenaar zijn. Ook deze richten zich met name op nieuws, amusement en politiek. De particuliere zenders zenden met name amusement, reclame en nieuws uit.

---

⁹⁶ 'A journalist shall not present or report acts of violence, religious or inter-ethnic or tribal conflicts, armed robberies, terrorist activities, national controversies such as inter-governmental or parliamentary conflicts, natural disasters, vulgar display of wealth, or other negative trends and tendencies in the society or polity, in a sensational way, or in a manner that glorifies such acts in the eyes of the public, or foreign observers'.

⁹⁷ 'Media Practitioners Complaints Commission' (MPCC).

⁹⁸ Afrol News, *Media concerned over new Nigeria press law*, 19 augustus 2004, www.afrol.com.

⁹⁹ Committee for the Protection of Journalists, *Attacks on the Press 2004, Nigeria* www.cpj.org/attacks04/africa04/nigeria.html.

¹⁰⁰ US Department of State, *Country Reports on Human Rights Practices 2004*, 28 februari 2005.

¹⁰¹ Idem.

¹⁰² 42% van de mannen en 59% van de vrouwen is ongeletterd.

¹⁰³ 'Federal Radio Corporation of Nigeria' die binnen Nigeria uitzendt en 'Voice of Nigeria' die buiten Nigeria uitzendt.

Er is één nationaal televisie station (NTA) in bezit van de federale regering. Daarnaast hebben 30 deelstaten televisiestations. Negen private televisiestations zenden plaatselijk nieuws en politieke commentaren uit. In april 2004 heeft de 'National Broadcasting Commission' (NBC) radio- en televisiezenders verboden programma's van buitenlandse stations live uit te zenden. Het gaat bijvoorbeeld om uitzendingen van de BBC, CNN en de 'Voice of America'. De 'Independent Broadcasters Association of Nigeria' heeft het verbod bij de rechter aangevochten. Hierover is nog geen uitspraak gedaan.¹⁰⁴

Internet

Toegang tot internet wordt niet van overheidswege verhinderd.¹⁰⁵ Telefoonverbindingen zijn echter duur en onbetrouwbaar, waardoor de toegang tot internet de facto wordt beperkt.

Vervolging van journalisten

Over het algemeen kunnen journalisten hun mening ongehinderd uiten. Sommige bronnen stellen zelfs dat de media niet alleen vrij zijn, maar ook sensatiebelust: de kranten zouden vol staan van speculaties, maar de autoriteiten negeren deze over het algemeen.¹⁰⁶

Toch hebben zich in de verslagperiode meerdere incidenten voorgedaan. Zo is op 19 februari 2004 een journaliste werkzaam voor het Britse tijdschrift 'The Economist' onder politie escorte op het vliegtuig naar Parijs gezet. De officiële verklaring was dat de journaliste de immigratiewet had overtreden en misbruik had gemaakt van haar accreditatie. Volgens de 'International Press Freedom Organisation' echter waren de autoriteiten niet gediend van de kritische rapportage van de journaliste.¹⁰⁷

Op 4 september 2004 hebben gewapende leden van de veiligheidsdiensten ingebroken in het kantoor van het particuliere tijdschrift 'Insider Weekly'. Bij deze actie namen zij documenten, machines en geld mee. Daarnaast werden twee werknemers van het tijdschrift enkele dagen zonder aanklacht vastgehouden. Volgens de veiligheidsdienst was de reden van de inval dat het tijdschrift sinds 2001 meerdere malen de president, de opperbevelhebber en een aantal prominenten in de regering zou hebben beledigd.¹⁰⁸

---

¹⁰⁴ Committee for the Protection of Journalists, *Attacks on the Press 2004, Nigeria*. www.cpj.org/attacks04/africa04/nigeria.html.

¹⁰⁵ US Department of State, 'Country Reports on Human Rights Practices 2004', 28 februari 2005.

¹⁰⁶ Danish Immigration Service, *Report on human rights issues in Nigeria, Joint British-Danish fact-finding mission to Abuja and Lagos, Nigeria*, januari 2005, p.10.

¹⁰⁷ Reporters without borders, *Journalist from British weekly The Economist expelled*, 20 februari 2004, www.rsf.org.

¹⁰⁸ Committee for the Protection of Journalists, *Attacks on the Press 2004, Nigeria*. www.cpj.org/attacks04/africa04/nigeria.html en Reporters without borders, *Intelligence agents storm independent weekly in Lagos*, 6 september 2004, www.rsf.org.

Op 8 september 2004 hebben de veiligheidsdiensten een inval gedaan in de kantoren van 'Global Star, een in Lagos gebaseerd tijdschrift. Hierbij is Isaac Umunna, 'redactie-adviseur', gearresteerd en acht dagen vastgehouden waarna hij is vrijgelaten zonder dat een aanklacht tegen hem is ingediend. Aanleiding voor de arrestatie zou de verschijning zijn van een aantal artikelen over de 'Movement for the Actualization of the Sovereign State of Biafra' (MASSOB) dat streeft naar een onafhankelijk Biafra in Oost-Nigeria.¹⁰⁹

In oktober 2004 hebben gewapende politiemensen in Port Harcourt, het kantoor van de particuliere radiozender 'Rhythm FM' bestormd. Doel was de uitzending van een interview met een rebellenleider te voorkomen.¹¹⁰

Op 4 januari 2005 heeft de politie in Abuja tenminste tien journalisten mishandeld die een vergadering van de PDP bijwoonden. Volgens lokale bronnen zijn de journalisten met stokken en de kolf van revolvers geslagen; één journalist is hierbij bewusteloos geraakt. De journalisten werden aangevallen op het moment dat zij de komst van de veel besproken gouverneur van Anambra, Chris Ngige, wilden fotograferen.¹¹¹

In april 2005 zijn twee Australische journalisten gearresteerd - één van hen is geschopt - toen zij om toestemming vroegen de sloop te filmen van een sloppenwijk in Port Harcourt. De sloop van sloppenwijken is onderwerp van discussie: volgens leden van de 'Movement for the Survival of Ogoni People' worden met name sloppenwijken vernield waar mensen van de etnische minderheid Ogoni wonen.¹¹²

Begin mei 2005 is een Nigeriaanse uitgever van de 'Midwest Herald', Orobosa Omo-Ojo, door de politie opgepakt en vastgehouden zonder dat er een aanklacht geformuleerd was. Aanleiding voor de aanhouding was de publicatie van een artikel waarin hij stelde dat de vrouw van president Obasanjo haar invloed gebruikt om vastgoed van de overheid onder de marktprijs te kunnen kopen.¹¹³

3.3.2 Vrijheid van vereniging en vergadering

Vrijheid van vergadering

Het recht op vrijheid van vergadering is Grondwettelijk vastgelegd.¹¹⁴ In de praktijk respecteert de regering dit recht voor pro-regering demonstraties, terwijl de oppositie vaak weerstand ondervindt.¹¹⁵

---

¹⁰⁹ Idem.

¹¹⁰ Idem.

¹¹¹ www.cpi.org/protests/05ltrs/nigeria06jan05pl.html en www.rsf.org.

¹¹² Associated Press, 'Australian reporter, cameraman arrested trying to film demolition of Nigerian shantytown', 13 april 2005.

¹¹³ Associated Press, 'Authorities detain Nigerian publisher for alleging president's wife involved in corruption', 6 mei 2005.

¹¹⁴ Artikel 40 Grondwet.

¹¹⁵ US Department of State, 'Country Reports on Human Rights Practices 2004', 28 februari 2005.

De regering eist vergunningen voor het houden van publieke bijeenkomsten en demonstraties in de open lucht. Toch is tijdens de verslagperiode niet altijd een vergunning aangevraagd door de organisatoren en in een aantal gevallen vroegen de autoriteiten er ook niet om. De regering verbiedt bijeenkomsten die wegens hun politieke, etnische of religieuze context zouden kunnen leiden tot onrust.¹¹⁶ In dit kader dient ook te worden vermeld dat religieuze bijeenkomsten in de open lucht die niet werden gehouden op erkende plaatsen voor de eredienst (kerken en moskeeën), in veel staten uit angst voor etno-religieus geweld verboden zijn.

Vrijheid van vereniging

Het recht op vrijheid van vereniging is Grondwettelijk vastgelegd.¹¹⁷ Over het algemeen respecteert de regering de vrijheid van vereniging. Hier zijn echter wel uitzonderingen op.

Vakbonden

Volgens de Grondwet mogen burgers lid worden van een vakbond en hebben zij ook het recht een vakbond op te richten. Dit recht wordt echter door andere wettelijke bepalingen ingeperkt:

- leden van de strijdkrachten en werknemers werkzaam in een door de overheid aangewezen cruciale sector¹¹⁸ mogen geen lid worden van een vakbond;
- werknemers werkzaam in een zogenaamde ‘export zone’ (‘Export Processing Zone’), mogen pas tien jaar nadat het bedrijf is opgericht lid worden van een vakbond.
- vakbonden moeten officieel geregistreerd worden door de regering en minimaal 50 leden vertegenwoordigen;
- verenigingen van senior stafleden mogen geen zitting nemen in de ‘National Labor Advisory Council’ (NLAC). Deze verenigingen zijn georganiseerd in de ‘Trade Union Congress’ (TUC) dat niet bij de overheid geregistreerd is.¹¹⁹

In maart 2005 is de wet met betrekking tot vakbonden, ‘the Amended Labour Act 2005’, aangenomen. Tot het aannemen van deze wet was de ‘Nigerian Labor Congress’ (NLC) de enige centrale vakbond, een overkoepelende organisatie van 29 vakbonden.¹²⁰ Met de inwerkingtreding van de ‘Amended Labour Act’ vervalt dit: de NLC is derhalve nog steeds een centrale vakbond, maar de deur staat nu ook open voor andere vakbonden om zich te laten registeren als centrale vakbond.

---

¹¹⁶ US Department of State, ‘Country Reports on Human Rights Practices 2004’, 28 februari 2005.

¹¹⁷ Artikel 40 Grondwet.

¹¹⁸ Het gaat hier om overheidspersoneel werkzaam bij de politie, douane, migratiediensten, gevangnissen en de centrale bank.

¹¹⁹ US Department of State, ‘Country Reports on Human Rights Practices 2004’, 28 februari 2005.

¹²⁰ Danish Immigration Service, *Report on human rights issues in Nigeria, Joint British-Danish fact-finding mission to Abuja and Lagos, Nigeria*, januari 2005, p.22.

Daarnaast heeft de regering 29 vakbonden erkend. Minder dan 10% van de werknemers heeft zich aangesloten bij een vakbond.

Werknemers hebben in principe het recht om te staken, echter zij die werkzaam zijn in een cruciale sector¹²¹ mogen dat sinds de inwerkingtreding van de vakbondswet niet. In september 2004 heeft een rechtbank geoordeeld dat stakingen alleen betrekking mogen hebben op salarissen en arbeidsomstandigheden, waardoor zaken als nationaal economisch beleid buiten het stakingsrecht kwamen te vallen. De NLC heeft de uitspraak aangevochten. Hierover is nog geen uitspraak gedaan. Gedurende de verslagperiode hebben meerdere stakingen plaatsgevonden. Inzet was veelal de voorgenomen plannen van de overheid om de olieprijs te dereguleren. De grootste staking vond plaats in oktober 2004. In samenspraak met een aantal NGO's heeft de NLC een vierdaagse 'thuisblijf'-staking georganiseerd om tegen de prijsstijging te protesteren. In dit kader is op 1 oktober 2004 de voorzitter van de NLC, Adams Oshiomhole, door de veiligheidsdiensten (SSS) vastgehouden en ondervraagd. Ook andere activisten zijn door de dienst opgepakt.¹²² Volgens één bron lopen mondige vakbondsleiders het risico te worden vervolgd.¹²³

Militante etnische groeperingen

De omstreden 'Prohibition of Certain Associations Act 2002', geeft president Obasanjo de bevoegdheid om militante etnische groeperingen juridisch aan te pakken.¹²⁴ Handhaving geschiedt door voortdurende observatie van de leiders van deze militante bewegingen. Onder het verbod vallen de OPC, de 'Bakassi Boys' en de 'Arewa People's Congress'. Bij eventueel hernieuwd optreden worden zij vervolgd.

De militante etnische bewegingen zijn alle regionaal actief: OPC (zuid-westen), MASSOB¹²⁵ (Zuid-Oosten), Bakassi Boys (Zuid-Oosten), Egbesu Boys of Africa

---

¹²¹ Het gaat hier om overheidspersoneel werkzaam bij de politie, douane, migratiediensten, gevangenissen en de centrale bank.

¹²² Idem en Human Rights Watch, *World Report 2005*.

¹²³ Danish Immigration Service, *Report on human rights issues in Nigeria, Joint British-Danish fact-finding mission to Abuja and Lagos, Nigeria*, januari 2005, p.21.

¹²⁴ Deze wet geeft de president de bevoegdheid om te ontbinden en verbieden 'any group of persons, association of individuals or quasi-military groups which in his opinion, is formed for the purpose of furthering the political, religious, ethnic, tribal, cultural or social interest of a group of persons or individuals contrary to the peace, order and good governance of the federation and the provisions of this Act'. Bron: Amnesty International, '*Nigeria: Vigilante violence in the south and south-east*', AI AFR 44/014/2002.

¹²⁵ Hoewel de MASSOB heeft aangekondigd zich op een vreedzame manier te willen afscheiden, beschouwt de Nigeriaanse overheid de beweging als een militante etnische groepering. Om deze reden wordt de MASSOB onder 'militante etnische groeperingen' behandeld.

(Delta regio), Ijaw Youth Council (Delta regio) en Arewa People's Congress (noorden). In de regio waar de beweging actief is, moet worden aangenomen dat de autoriteiten niet altijd in staat zijn om afdoende bescherming te bieden tegen eventueel op de persoon gericht geweld. Een persoon die problemen vreest van één van deze bewegingen, zal in een deel van Nigeria waar deze beweging niet actief is, gevrijwaard zijn van deze problemen.¹²⁶

De OPC werd in augustus 1994 opgericht met als primair doel de bescherming en behartiging van de belangen van de Yoruba. Daarnaast was de oprichting een specifieke reactie op de nietigverklaring van de verkiezingen op 12 juni 1993 door het militaire regime van Babangida en de daaropvolgende arrestatie van Chief Moshod Abiola, een Yoruba, waarvan algemeen werd gedacht dat hij de verkiezingen had gewonnen. De OPC staat autonomie van het Yoruba volk voor.¹²⁷ De OPC kent een sterk hiërarchische structuur en efficiënte communicatiemethoden. Op nationaal en deelstaat niveau kent het zogenaamde uitvoerend comités ('executive committees'), waarbij de jaarlijkse nationale conferentie ('Annual National Conference') het hoogste besluitvormend orgaan is en de nationale uitvoerende raad ('National Executive Council') het bestuur vormt. Op lokaal niveau wordt elk lid geacht zich aan te sluiten bij een tak ('branch'), welke gegroepeerd zijn in zones, die op hun beurt een sub-regio vormen. De OPC stelt dat het over magische krachten beschikt om criminelen te beteugelen en leden van de OPC te beschermen tegen conventionele wapens. Volgens de meerderheid van de bevolking is de OPC effectiever dan de politiemacht. In 1999 heeft de federale overheid de OPC verboden en de politie de opdracht gegeven hard op te treden tegen de organisatie.¹²⁸ Er hebben zich in het verleden meerdere incidenten voorgedaan tussen politie en OPC met dodelijke slachtoffers aan beide kanten. OPC-leden zijn zowel slachtoffer als pleger van mensenrechtenschendingen. Begin 1999 is de OPC in twee facties opgesplitst: de ene factie werd voorgezeten door Dr. Fasehun, de andere door Gani Adams. Deze laatste is de meer radicale en militante van de twee facties. Eén onderdeel van de factie van Gani Adams, die bekend staat bekend als 'Eso' of 'ushers' functioneert als een soort burgerwacht in Yorubaland. In april of mei 2005 hebben de twee facties zich herenigd.

Tussen 1967 en 1970 heeft een regio in het oosten van Nigeria, Biafra, geprobeerd zich af te scheiden van Nigeria. Dit had een bloedige burgeroorlog tot gevolg,

---

¹²⁶ Danish Immigration Service, *Report on human rights issues in Nigeria, Joint British-Danish fact-finding mission to Abuja and Lagos, Nigeria*, januari 2005.

¹²⁷ In zijn grondwet stelt de OPC duidelijk dat één van de doelen is 'to ensure maximum self-determination of the Yoruba people'.

¹²⁸ Volgens sommige bronnen wordt door de overheid minder hard opgetreden tegen de OPC dan tegen bijvoorbeeld de MASSOB, omdat president Obasanjo van Yoruba-afkomst is. Danish Immigration Service, *Report on human rights issues in Nigeria, Joint British-Danish fact-finding mission to Abuja and Lagos, Nigeria*, januari 2005, p.13.

waarin de centrale overheid de separatisten wist te verslaan. Toen in 1999 opnieuw de democratie werd ingevoerd, kondigde de MASSOB¹²⁹ aan op een vreedzame manier zich af te willen scheiden van Nigeria. De MASSOB vertegenwoordigt het Igbo-volk. Dit volk is sterk vertegenwoordigd in de deelstaten Abia, Anambra, Ebonyi, Enugu en Imo. Daarnaast vormen de Igbo een minderheid in Akwa Ibom, Bayelsa, Cross River en Rivers State. De federale regering keek vlak na de oprichting van de beweging er amper naar om. Dit veranderde toen de beweging steeds meer aanhangers kreeg: met name handelaren, jonge werklozen en studenten in Igboland, Lagos, Abuja, Kaduna en Kano konden zich vinden in de doelen van de Massob. De federale regering reageerde door zich hard op te stellen. In februari en maart 2001 zijn leden van de MASSOB gedood. Na de verkiezingen van 2003, waarin de MASSOB-beweging aangaf dat er sprake was van massale fraude, heeft de beweging aan kracht herwonnen. Een gezaghebbende bron meldt dat de overheid de MASSOB-beweging als een serieuze dreiging voor de stabiliteit van het land ziet en dat het niet onwaarschijnlijk is dat de staat deze groep vervolgt. Met name de meest welbespraakte leiders lopen hierbij gevaar.¹³⁰ Daarnaast is de overheid op zoek naar trainingskampen en worden demonstraties van MASSOB-leden verboden.

De 'Bakassi Boys' is een groep burgerwachten die werd opgericht om criminaliteit tegen te gaan. De 'Bakassi Boys' zijn met name actief in de deelstaten Enugu, Anambra, Abia, Ebonyi en Imo. In de deelstaten Abia, Anambra en Imo worden de 'Bakassi Boys' officieel door de regering gesteund: zij worden voorzien van kantoren, uniformen, voertuigen en worden door de regeringen betaald.¹³¹ Er zijn berichten bekend dat leden van de 'Bakassi Boys' soms verdachten hebben gedood in plaats van ze over te dragen aan de politie.¹³² Volgens één bron dienen weinig burgers een aanklacht in tegen de 'Bakassi Boys' omdat diegenen die dat wel hebben gedaan hard door de groep zouden zijn aangepakt.¹³³

3.3.3 Vrijheid van godsdienst

Juridische waarborgen

Nigeria is een seculiere staat. De Grondwet verbiedt een staatsgodsdienst. De Grondwet voorziet in de vrijheid van godsdienst, met inbegrip van de vrijheid om te veranderen van religie of geloofsovertuiging. Ook voorziet de Grondwet in de

---

¹²⁹ Movement for the Actualisation of the Sovereign State of Biafra.

¹³⁰ Danish Immigration Service, *Report on human rights issues in Nigeria, Joint British-Danish fact-finding mission to Abuja and Lagos, Nigeria*, januari 2005, 11.

¹³¹ Idem.

¹³² US Department of State, *'Country Reports on Human Rights Practices 2004'*, 28 februari 2005.

¹³³ Danish Immigration Service, *Report on human rights issues in Nigeria, Joint British-Danish fact-finding mission to Abuja and Lagos, Nigeria*, januari 2005, 15.

vrijheid van het manifesteren en het propageren van de godsdienst door middel van erediensten en in het onderwijs.

Vrijheid van godsdienst in de praktijk

De federale regering eerbiedigt de godsdienstvrijheid in het algemeen, maar begrenst deze vrijheid in verband met de openbare veiligheid.¹³⁴

In een aantal noordelijke deelstaten (waaronder Katsina en Plateau State) is, om veiligheidsredenen, een verbod op publieke bekeringsactiviteiten afgekondigd. Er zijn echter berichten dat het sommige groepen, ondanks het afgekondigde verbod wel toegestaan wordt publieke bekeringsactiviteiten te ondernemen.¹³⁵

De wet verbiedt discriminatie naar godsdienst, maar het komt wel voor dat deelstaat- en lokale ambtenaren mensen discrimineren die een andere godsdienst hebben dan zij zelf, met name bij de gunning van overheidscontracten.¹³⁶

Sharia

Sinds 2000 hebben twaalf noordelijke staten (Zamfara, Sokoto, Kebbi, Niger, Kano, Katsina, Kaduna, Jigawa, Yobe, Bauchi, Borno en Gombe) verschillende vormen van sharia strafrecht ingevoerd.¹³⁷

In Zamfara State moeten alle zaken waarin moslims betrokken zijn behandeld worden door een sharia rechtbank, in andere staten waar sharia recht wordt gebruikt kunnen moslims in strafzaken ook kiezen voor het traditionele recht. Niet-moslims zijn in geen enkele staat verplicht te worden berecht door een sharia rechtbank, maar in sommige staten kunnen zij daar wel voor opteren. In een aantal gevallen kan dit voor de gedaagde voordelig zijn wanneer de straf onder de sharia rechtspraak lager is dan onder het reguliere strafrecht.¹³⁸

Volgens de Grondwet zijn studenten met een bepaalde godsdienst niet verplicht godsdienstles te krijgen in een andere godsdienst. In het noorden komt het echter voor dat er geen les wordt gegeven in het christendom en omgekeerd komt het in Enugu en Edo State voor dat er geen les wordt gegeven in de islam.¹³⁹

Traditionele Afrikaanse gebruiken

In heel Nigeria en door alle etnische groepen wordt geloofd in een of andere vorm van magie (voodoo¹⁴⁰, juju¹⁴¹).

---

¹³⁴ US Department of State, 'Country Reports on Human Rights Practices 2004', 28 februari 2005.

¹³⁵ US Department of State, *International Religious Freedom Report 2004*.

¹³⁶ US Department of State, 'Country Reports on Human Rights Practices 2004', 28 februari 2005.

¹³⁷ US Department of State, en US Department of State: *International Religious Freedom Report 2004*.

¹³⁸ US Department of State: *International Religious Freedom Report 2004*.

¹³⁹ US Department of State, 'Country Reports on Human Rights Practices 2004', 28 februari 2005.

¹⁴⁰ Magisch religieuze rituelen en handelingen.

Dit kan zowel goedaardig als kwaadaardig (zwarte magie, hekserij) zijn. Personen verdacht van hekserij worden door de bevolking vervolgd en soms zelfs gedood, vaak via ‘necklacing’¹⁴². De politie treedt hiertegen nauwelijks op, omdat men of zelf in hekserij gelooft en vindt dat een heks de doodstraf verdient of omdat geldt dat wie een heks helpt zelf van hekserij beschuldigd zal worden. Het uitoefenen van hekserij en juju tegen betaling is strafbaar (1 jaar gevangenisstraf).¹⁴³

3.3.4 Bewegingsvrijheid

De Grondwet voorziet in de vrijheid van beweging in het land, van reizen naar het buitenland, van emigratie en van repatriëring. De grondwet verbiedt uitwijzing van eigen burgers, de regering maakt geen gebruik van gedwongen ballingschappen.¹⁴⁴ Er wordt in het algemeen van overheidswege geen beperking gesteld aan de bewegingsvrijheid binnen Nigeria. Er wordt echter wel regelmatig (tijdelijk) een avondklok ingesteld in gebieden waar onlusten zijn.¹⁴⁵ Bij wegblokkades en controleposten worden mensen en voertuigen gecontroleerd en in de meeste gevallen vervolgens doorgelaten. Het komt voor dat beveiligingsbeambten en wetshandhavers mensen afpersen en (excessief) geweld gebruiken bij controleposten en wegblokkades.¹⁴⁶

Het land kent geen algemene identificatieplicht. Er wordt al jaren gewerkt aan de invoering van een nationale identiteitskaart. Tot nu toe zijn alleen enkele kaarten in Abuja uitgegeven, in de rest van Nigeria vrijwel geen één. Overigens bezitten sommige Nigerianen wel al een identiteitskaart die is aangemaakt tijdens een testperiode. Deze kaarten zijn legaal.

De vrijheid om buiten Nigeria te reizen is wettelijk geregeld in de Paspoortwet van november 1998. Sinds deze datum wordt een nieuw model paspoort afgegeven. Meer informatie over documentkwesties is te vinden in het ambtsbericht ‘Legalisatie en verificatie van documenten uit Nigeria’ van 13 december 2002.

Er bestaan directe lijnvluchten van en naar Europa vanuit Abuja, Lagos, Port Harcourt en Kano. Er wordt twee keer per week rechtstreeks vanuit Abuja naar Amsterdam gevlogen. Daarnaast zijn er twee keer per week indirecte vluchten vanuit Abuja, via Kano, naar Amsterdam en via Malabo naar Amsterdam.

---

¹⁴¹ Toverkracht.

¹⁴² Het vermoorden door middel van het omdoen van een brandende autoband om de hals.

¹⁴³ ACCORD, ‘Nigeria, Länderbericht August 2004’, p 62 ev.

¹⁴⁴ US Department of State, ‘Country Reports on Human Rights Practices 2004’, 28 februari 2005.

¹⁴⁵ Idem.

¹⁴⁶ Idem.

Voor zover bekend hebben zich bij de terugkeer van asielzoekers in Nigeria geen noemenswaardige problemen voorgedaan. Indien zij uit Nederland komen, is bij (gedwongen) begeleide terugkeer meestal hun identiteit reeds door de Nigeriaanse Ambassade in Den Haag vastgesteld. Bij aankomst in Lagos worden hun documenten gecontroleerd.

3.3.5 **Rechtsgang**

Rechtsgang: regulier strafrecht

De Grondwet stelt dat verdachten recht hebben op een openbare rechtszaak binnen een redelijke periode na arrestatie en op juridische bijstand naar eigen keuze.¹⁴⁷ Het strafrecht gebiedt dat verdachten binnen drie maanden berecht moeten worden. Verdachten moeten echter in de praktijk aanmerkelijk langer wachten, soms wel diverse jaren, voordat de rechtszaak voor de rechter komt. Soms worden steekpenningen gevraagd om de zaak te bespoedigen.¹⁴⁸

Over het algemeen worden de rechten met betrekking tot vermoeden van onschuld, bewijsvoering, juridische bijstand en getuigen gerespecteerd. Toch bestaat veelal de indruk dat het reguliere rechtssysteem nog steeds geplaagd wordt door corruptie.¹⁴⁹ Er is een tekort aan personeel bij de rechterlijke macht, er is te weinig geld voor bijvoorbeeld redelijk materiaal en de medewerkers van de rechtbank worden slecht betaald. Het werk wordt inefficiënt gedaan, omdat de medewerkers slecht getraind en door de slechte betaling ongemotiveerd zijn en gemakkelijk te corrumpen. Het rechterlijk apparaat wordt nog extra belast doordat politici veelvuldig een beroep doen op de rechterlijke macht in zaken betreffende de verkiezingen, dit vaak als verdragings- of sabotageteknik. De rechters lijken zich hierin echter onafhankelijk op te stellen. In de strijd tegen de corruptie stellen de rechters zich nog niet onafhankelijk op.¹⁵⁰

Het ministerie van Justitie heeft op federaal en deelstaat niveau strenge regels ingevoerd ten aanzien van het niveau van scholing van rechters en de duur van hun aanstelling. Deze regels zijn echter niet op lokaal niveau doorgevoerd. Daarnaast heeft de '1993 Esho Panel', opgericht om corruptie binnen de rechterlijke macht te onderzoeken, gevraagd om de 'terugtrekking' van 47 rechters. Geen van de rechters die in het rapport worden genoemd hebben hun functie wegens onregelmatigheden neergelegd.¹⁵¹

---

¹⁴⁷ Artikel 36 Grondwet.

¹⁴⁸ US Department of State, 'Country Reports on Human Rights Practices 2004', 28 februari 2005.

¹⁴⁹ ACCORD, 'Nigeria, Länderbericht August 2004', p 21.

¹⁵⁰ Idem.

¹⁵¹ Idem.

Nigerian National Drug Law Enforcement Agency Decree No. 33

Dit decreet van oktober 1990 maakt het mogelijk om een Nigeriaan te arresteren voor het te schande maken van zijn land in het buitenland. Het decreet staat de Nigeriaanse autoriteiten toe om iemand die in het buitenland een drugsdelict heeft begaan en daarmee de naam van Nigeria heeft bedoezeld, bij terugkomst te arresteren en vast te houden. De maximale straf is vijf jaar, ook als betrokkene reeds in het buitenland zijn straf heeft uitgezeten.¹⁵² Het decreet geldt alleen voor drugsmisdrijven. Verordening No. 33 schendt niet het ‘ne bis in idem’ principe omdat betrokkene in het buitenland heeft vast gezeten wegens een drugsmisdrijf en in Nigeria wegens het te schande brengen van de reputatie van Nigeria. Het zijn derhalve twee verschillende misdrijven. Volgens bronnen dient te worden opgemerkt dat het al dan niet veroordeeld worden op grond van verordening No. 33 afhangt van de oplettendheid van de Nigeriaanse autoriteiten: in het algemeen loopt iemand alleen dan risico om op grond van de verordening te worden opgepakt wanneer zijn zaak de kranten in het andere land heeft gehaald en de Nigeriaanse ambassade ter plaatse zo alert is geweest de zaak naar de hoofdstad door te geleiden.

Rechtsgang: Sharia strafrecht

De wetgeving, opsporing en vervolging onder het sharia strafrecht gelden alleen in de twaalf noordelijke deelstaten. De federale politie ziet niet toe op handhaving van de sharia. Men kan zich derhalve aan de sharia onttrekken door zich elders in Nigeria te vestigen, mits betrokkene aan de lokale autoriteiten weet te ontkomen.¹⁵³ Daarnaast hebben de meeste sharia deelstaten separate handhavingsorganen in het leven geroepen: burgerwachten, die zichzelf ‘hisba groups’ noemen. Deze waren gedurende de verslagperiode echter niet erg actief.¹⁵⁴ Na een veroordeling zal, indien er geen beroep meer mogelijk is, de straf voltrokken worden. Geen van de sharia strafwetten is ingevoerd met een toelichting, waarin beslissingen uitgelegd en onderbouwd worden. De wetten lijken haastig te zijn opgesteld. Dit had tot gevolg dat er nogal wat fouten gemaakt zijn tijdens de invoering. De ‘Sharia Penal Codes’ bevatten fouten, tegenstellingen en verkeerde en soms onbegrijpelijke bewoordingen. Bovendien zijn de sharia rechters en advocaten nog steeds niet goed opgeleid voor dit recht.

Gevolgen voor niet-moslims

Het sharia strafrecht is in principe alleen van toepassing op moslims. De jurisdictie kan worden uitgebreid naar niet-moslims, maar alleen op vrijwillige basis en door middel van een speciale procedure. Naast de ‘Sharia Penal Codes’ blijft in het noorden het reguliere strafrecht, de ‘Penal Code’ onverminderd van kracht. Het in

---

¹⁵² ACCORD, ‘Nigeria, Länderbericht August 2004’, p 20.

¹⁵³ ACCORD, ‘Nigeria, Länderbericht August 2004’, p 31.

¹⁵⁴ US Department of State, ‘Country Reports on Human Rights Practices 2004’, 28 februari 2005.

Noord-Nigeria vigerende reguliere strafrecht geldt voor iedereen, moslims en niet-moslims. Een moslim kan in het noorden onder de 'Penal Code' (en indien de moslim in het zuiden woont onder de 'Criminal Code') worden berecht. Het zal wellicht in uitzonderlijke gevallen voorkomen dat moslims niet onder de sharia willen worden berecht, maar in de meeste gevallen zullen zij leven volgens de regels van de sharia en ook berecht willen worden volgens die regels. Het sharia strafrecht kent onder anderes straffen als steniging tot de dood erop volgt, vergelding¹⁵⁵, amputatie, stokslagen en bloedgeld¹⁵⁶. Er zijn geen berichten bekend van steniging en amputatie.¹⁵⁷ Er bestaat in Nigeria echter geen centraal systeem dat strafzaken registreert, noch bij de overheid, noch bij non-gouvernementele organisaties. Om deze reden zijn er geen betrouwbare statistieken beschikbaar over het aantal straffen dat daadwerkelijk wordt opgelegd.¹⁵⁸

De niet-moslim gemeenschap wordt echter soms (indirect) ook door de invoering van de sharia geraakt, bijvoorbeeld op het gebied van onderwijs, gezondheidszorg en openbaar vervoer. Zo richt het curriculum in scholen in staten waar de sharia geldt zich meer op de islam, ongeacht de religie van de kinderen. In Kano en Zamfara zijn alle studentes verplicht een hijab¹⁵⁹ te dragen, ook de niet-moslima's.¹⁶⁰ Het gebruik van alcohol door niet-moslims is niet strafbaar met uitzondering van Kano State. In mei 2004 kondigden de autoriteiten aldaar aan dat op het drinken of verkopen van alcohol in andere plaatsen dan daartoe aangewezen restaurants of op militaire bases, een straf zou komen te staan van USD380 of een gevangenisstraf van maximaal een jaar.¹⁶¹ In sommige delen van Nigeria is bioscoopbezoek ook voor niet-moslims verboden.¹⁶²

De toegang tot de media voor niet-moslims verslechtert in de sharia-staten, met name waar de media in staatshanden zijn. In sommige staten worden niet-moslims gehinderd in de uitoefening van hun religie. Dit geldt echter ook voor moslims in het overwegend christelijke zuiden van het land.¹⁶³

Grondwettelijkheid sharia strafrecht

Er bestaan verschillende meningen over de vraag of invoering van het sharia strafrecht grondwettelijk is. Op sommige punten lijkt het sharia strafrecht in strijd

---

¹⁵⁵ Hierbij krijgt de dader dezelfde verwonding als het slachtoffer.

¹⁵⁶ Een bedrag te betalen als compensatie voor moord en letsel.

¹⁵⁷ US Department of State, 'Country Reports on Human Rights Practices 2004', 28 februari 2005.

¹⁵⁸ Human Rights Watch, 'Political Shari'a?', Human Rights and Islamic Law in Northern Nigeria.

¹⁵⁹ Islamitische hoofddoek.

¹⁶⁰ ACCORD, 'Nigeria, Länderbericht August 2004', p 31.

¹⁶¹ US Department of State, 'Country Reports on Human Rights Practices 2004', 28 februari 2005.

¹⁶² ACCORD, 'Nigeria, Länderbericht August 2004', p 30.

¹⁶³ ACCORD, 'Nigeria, Länderbericht August 2004', p 31.

te zijn met de Grondwet. Zo beperkt de Grondwet het bereik van de islamitische wetgeving tot het civiel recht en worden door het sharia strafrecht moslims en niet moslims verschillend behandeld. Hoewel president Obasanjo reeds in 1999 verklaarde dat de invoering van het sharia strafrecht ongrondwettelijk is, heeft de federale regering tot nu toe niets gedaan om er maatregelen tegen te nemen. Ook juridisch heeft de federale regering nog geen stappen gezet.

Verhouding tot de bescherming van mensenrechten

Het uitvoeren van het sharia strafrecht kan strijdig zijn met mensenrechtenverdragen waarbij Nigeria partij is, zoals het Verdrag inzake Burger- en Politieke Rechten, het Verdrag inzake Eliminatie van alle Vormen van Discriminatie van de Vrouw, het Verdrag tegen Foltering en andere Wrede Onmenselijke of Onterende Behandeling of Bestrafing en het Verdrag inzake de Rechten van het Kind. De straffen die het sharia strafrecht op kan leggen zoals stening en het afhakken van een hand of een voet kunnen in ieder geval als wreed, inhumain en vernederend beschouwd worden. Over het algemeen is de wettekst op zich niet erg discriminerend voor vrouwen, maar de toepassing ervan wel: de getuigenis van een man heeft bijvoorbeeld meer waarde dan van een vrouw.¹⁶⁴

Ook worden rechten van kinderen geschonden. In de sharia strafwet wordt iemand over het algemeen als volwassen gezien zodra de eerste tekenen van de pubertijd zich uiten. Dit heeft tot gevolg dat jonge tieners al gestraft kunnen worden met verminkende straffen en met de doodstaf.

President Obasanjo heeft verschillende malen gezegd dat hij tegen de doodstraf is en hij heeft verklaard dat niemand in zijn land voor overspel zal worden gestenigd. Ook heeft de minister van Justitie verklaard dat de regering de mogelijkheid heeft zich te bemoeien met de islamitische rechtspraak.¹⁶⁵

Beroepsmogelijkheden

De Grondwet voorziet in de instelling van een 'Federal Sharia Court of Appeal' en 'Final Court of Appeal'. Deze zijn tot nu toe nog niet in het leven geroepen. Veroordeelden kunnen momenteel beroep aantekenen bij het federale 'Court of Appeal' en vervolgens bij het 'Federal High Court' van Nigeria. Dit is een reëel rechtsmiddel dat tot dusverre, voor zover bekend, nog niet is toegepast. Als laatste beroepsinstantie is een gratieverzoek aan het staatshoofd mogelijk.

---

¹⁶⁴ US Department of State, 'Country Reports on Human Rights Practices 2004', 28 februari 2005 en The reintroduction of Islamic Criminal Law in Northern Nigeria.

¹⁶⁵ BBC, 9 november 2002, Nigeria vows to prevent stoning, door Dan Isaacs.

3.3.6 Arrestaties en detenties

Wettelijke bepalingen

De Grondwet verbiedt willekeurige arrestatie en detentie. Volgens de Grondwet mag de politie personen arresteren en 24 uur vasthouden, voordat ze deze persoon een strafbaar feit ten laste legt. De arresterende politieagent moet de arrestant meedelen waarvoor hij opgepakt wordt en hij moet aangeven dat de arrestant recht heeft op rechtsbijstand en borg kan vragen. Verdachten hebben er recht op dat hun zaak spoedig voorkomt.

Arrestaties

Politie en veiligheidsdiensten houden zich niet altijd aan het verbod op willekeurige arrestatie en detentie en misbruiken hun macht. Burgers zijn dan ook niet beschermd tegen willekeurige arrestaties¹⁶⁶. Zij arresteerden in de verslagperiode mensen zonder aanklacht en zonder dat de arrestanten op hun rechten gewezen werden. Het kwam voor dat de arrestanten hun familieleden niet op de hoogte konden brengen. Soms zaten gevangenen lang vast zonder bezoek te mogen ontvangen. De mogelijkheid om op borgtocht vrij te komen is in veel delen van het land niet goed geregeld. Corruptie speelt daarbij ook een rol. Lange periodes van voorarrest blijven een serieus probleem.¹⁶⁷

Mensenrechtenorganisaties gaan ervan uit dat 70% van de ongeveer 42.000 gevangenen nog op een proces wacht. Vaak zitten gevangenen er al minstens vijf jaar,¹⁶⁸ sommigen zitten al 12 jaar in voorarrest.¹⁶⁹ Velen zitten al langer vast dan de straf die stond op hun vergrijp.

Daarnaast zijn ook berichten bekend van politiek gemotiveerde arrestaties. Leden van de MASSOB-beweging en de OPC worden regelmatig opgepakt en voor langere tijd vastgehouden.¹⁷⁰ Zo zijn op 10 mei 2004 ongeveer 150 MASSOB-leden gearresteerd terwijl zij een kerkdienst in de deelstaat Kaduna bijwoonden.¹⁷¹ Op 27 mei 2004, zijn 20 MASSOB-leden in Ebonyi State gearresteerd en naar Abuja gebracht. Hier zijn ze zonder aanklacht tot oktober 2004 vastgehouden, waarna ze formeel zijn beschuldigd van landverraad en op borgtocht vrijgelaten. In september zijn 53 leden van de MASSOB gearresteerd in Lagos. Ook tegen hen zijn geen aanklachten geformuleerd. De meeste waren in december 2004 vrijgelaten. In januari 2005 zijn 20 leden van de MASSOB-beweging gearresteerd

---

¹⁶⁶ ACCORD, 'Nigeria, Länderbericht August 2004', p 16.

¹⁶⁷ US Department of State, 'Country Reports on Human Rights Practices 2004', 28 februari 2005.

¹⁶⁸ ACCORD/UNHCR: 8th European Country of Origin Information Seminar Vienna, 28-29 June 2002 blz. 149 en Immigration and Refugee Board of Canada, *Nigeria: prison conditions, including the treatment of political prisoners*, mei 2004.

¹⁶⁹ ACCORD, 'Nigeria, Länderbericht August 2004', p 17.

¹⁷⁰ Immigration and Refugee Board of Canada, *Nigeria: treatment of MASSOB*, juli 2004.

¹⁷¹ Idem.

vlak voordat zij een symbolische onafhankelijkheidsverklaring wilden afleggen in de stad Onuimo (Zuidoost Nigeria).¹⁷² Sinds februari 2005 hebben politie en veiligheidsdiensten hun krachten gebundeld om te voorkomen dat MASSOB-leden bij elkaar komen. Sindsdien zijn al meer dan 100 MASSOB-leden gearresteerd. Zij worden vastgehouden totdat hun zaak wordt voorgeleid.¹⁷³

Gevangenis

Situatie in gevangenis

Nigeria kent zo'n 150 gevangenis en 83 dependances.¹⁷⁴

Mensenrechtenorganisaties schatten de gevangenispopulatie op 42.000 personen, waarvan 70 tot 80% zich nog in voorarrest bevindt. Begin 2004 spande een moordverdachte een rechtszaak aan wegens wederrechtelijke vrijheidsberoving. Hij kreeg gelijk en het gerecht droeg de politie op de betrokkene vrij te laten.¹⁷⁵

De situatie in de gevangenis van Nigeria is zwaar en levensbedreigend. De meeste gevangenis zijn oud en zelfs minimale voorzieningen ontbreken.¹⁷⁶

Gevangenis slapen vaak op betonnen vloeren en er worden niet altijd matrassen en dekens verstrekt. Men krijgt één keer of maximaal twee keer per dag te eten. Alleen gevangenis met geld of met familie die eten brengt krijgen voldoende te eten.

Er is gebrek aan drinkwater, de sanitaire voorzieningen zijn slecht en er is sprake van overbevolking: er zitten soms meer dan twee of drie keer zoveel gevangenis in een gevangenis dan toegestaan.¹⁷⁷ De situatie is dan ook ongezond en ziekte is het gevolg. Veel gevangenis overlijden aan gebrek aan medische voorzieningen. Volgens de organisatie 'Prisoners Rehabilitation and Welfare' (PRAWA) worden de doden begraven in de buurt van de gevangenis, meestal zonder dat de familie op de hoogte wordt gesteld. Het is onbekend hoeveel gevangenis op deze manier de dood hebben gevonden omdat de gevangenis de administratie niet goed bijhouden.

Of verdachten en reeds veroordeelde misdadigers gescheiden worden vastgehouden is afhankelijk van de faciliteiten van de gevangenis, in de meeste gevangenis zitten ze bij elkaar. Gevangenis die nog op een proces wachten zijn

---

¹⁷² Associated Press, 'Nigerian police arrest members of pro0independence group', 22 januari 2005.

¹⁷³ This Day, '62 Biafra separatists arrested', 8 mei 2005.

¹⁷⁴ Immigration and Refugee Board of Canada, *Nigeria: prison conditions, including the treatment of political prisoners*, mei 2004.

¹⁷⁵ ACCORD, 'Nigeria, Länderbericht August 2004', p 22.

¹⁷⁶ ACCORD, 'Nigeria, Länderbericht August 2004', p 22.

¹⁷⁷ Hier dient een regionaal verschil te worden aangeduid. Eén bron meldt dat over het algemeen de gevangenis in het noorden van Nigeria, niet zijn overbevolkt. Dit komt niet alleen omdat het justitieel systeem niet meer functioneert, maar ook omdat er onder het sharia recht andere manieren zijn om zaken op te lossen dan door ze voor te leggen aan de rechter. De gevangenis in Lagos zijn daarentegen wel overbevolkt.

over het algemeen slechter af dan gevangenen die reeds veroordeeld zijn. Deze laatste categorie gevangenen heeft meer bewegingsruimte binnen de gevangenissen.

Volgens PRAWA en andere ngo's is de situatie in gevangenissen op het platteland slechter dan in de gevangenissen in de stedelijke gebieden.¹⁷⁸ De overheid heeft van de situatie in de gevangenissen een prioriteit gemaakt: in 2004 heeft het ministerie van Binnenlandse Zaken extra fondsen toegewezen gekregen om dit doel te verwezenlijken.¹⁷⁹

Vrouwen en jongeren in gevangenissen

Vrouwen en kinderen worden, met name in de rurale gebieden, vaak samen met mannelijke gevangenen gedetineerd. In hoeverre er in deze omstandigheden sprake is van (seksueel) geweld is niet bekend. Ook in politiecellen kunnen mannen en vrouwen gemengd worden opgesloten. Vrouwen die verdacht worden van een klein vergrijp worden over het algemeen op borgtocht vrijgelaten.

3.3.7 Mishandeling en foltering

De Grondwet verbiedt wrede en ontorende behandeling en straffen. De politie, militairen en veiligheidsdiensten leven dit verbod niet altijd na. Politie, leger en veiligheidsdiensten gebruiken in sommige gevallen excessief geweld bij het bestrijden van de misdaad, bij gewelddadige demonstraties of uitbarstingen van etno-religieus geweld en maken zich daarbij schuldig aan mishandeling van demonstranten, verdachten, gevangenen en willekeurige burgers.¹⁸⁰ Daarnaast zijn foltering, mishandeling en vernederende behandeling tijdens politiebewaring meestal erop gericht bekentenissen af te dwingen.¹⁸¹

De regering is verder doende, door betere training van de politie op dit punt en instructies terzake aan de leiding, om in het gewelddadig optreden van politie verbetering te brengen en excessief geweld uit te bannen. President Obasanjo geeft er de voorkeur aan om onlusten door de politie te laten beteugelen en het leger alleen daar in te schakelen waar de politie er niet in slaagt de onrust te beteugelen. Ook militante groeperingen en burgerwachten als de Bakassi Boys en de OPC maakten zich schuldig aan onrechtmatige arrestaties en mishandeling (opsluiting, marteling en andere vernederende onmenselijke daden).¹⁸²

---

¹⁷⁸ US Department of State, 'Country Reports on Human Rights Practices 2004', 28 februari 2005 en ACCORD, 'Nigeria, Länderbericht August 2004', p 22.

¹⁷⁹ Danish Immigration Service, *Report on human rights issues in Nigeria, Joint British-Danish fact-finding mission to Abuja and Lagos, Nigeria*, januari 2005, p. 58.

¹⁸⁰ Idem en US Department of State, 'Country Reports on Human Rights Practices 2004', 28 februari 2005.

¹⁸¹ ACCORD, 'Nigeria, Länderbericht August 2004', p 15.

¹⁸² US Department of State, 'Country Reports on Human Rights Practices 2004', 28 februari 2005.

3.3.8 Doodstraf

Regulier strafrecht

Het reguliere Nigeriaanse strafrecht kent de mogelijkheid van de doodstraf wegens moord, gewapende overval, illegaal wapenbezit, hoogverraad en desertie in oorlogstijd. In februari 2004 wachtten 487 gevangenen de doodstraf af, elf van hen waren vrouw.¹⁸³ In 2004 zijn geen gevallen bekend waarin de doodstraf daadwerkelijk ten uitvoer is gebracht.¹⁸⁴

In november 2003 initieerde president Obasanjo een parlementair debat over het thema doodstraf. Er werd een 'National Study Group' opgericht om aanbevelingen met betrekking tot het opleggen van de doodstraf uit te werken.¹⁸⁵ In oktober 2004 verscheen het rapport van de studiegroep. Daarin werd onder andere voorgesteld om een moratorium in te stellen op de tenuitvoerlegging van de doodstraf totdat het Nigeriaanse rechtssysteem voor iedereen een eerlijk proces kan garanderen. Aan het eind van 2004 had de federale regering nog niet een dergelijk moratorium ingesteld.¹⁸⁶

Amnestie wordt meestal verleend op de Nigeriaanse onafhankelijkheidsdag (1 oktober). Voor zover bekend is er in de verslagperiode geen amnestie aan ter dood veroordeelden verleend.

Sharia strafrecht

Voorzover bekend zijn in het kader van het sharia strafrecht in de verslagperiode geen doodstraffen voltrokken. Een aantal veroordelingen tot dood door steniging is vernietigd op procedurele of inhoudelijke gronden.¹⁸⁷

3.3.9 Vermissingen / verdwijningen

Er zijn berichten van politiek gemotiveerde vermissingen of verdwijningen in de verslagperiode.¹⁸⁸ Hierover zijn verder geen details bekend.

In de oliegebieden werd wel een enkele melding gemaakt van ontvoering van medewerkers van de oliemaatschappijen door militante jongeren. De medewerkers werden vastgehouden om de vraag naar herverdeling van rijkdom in deze gebieden kracht bij te zetten of om losgeld te ontvangen. Voor zover bekend kwam iedereen

---

¹⁸³ IRIN, *Amnesty condemns the use of death penalty on women*, 12 februari 2004.

¹⁸⁴ Amnesty International, *Amnesty International Report 2005, the state of the world's human rights*, p. 191.

¹⁸⁵ ACCORD, *Nigeria, Länderbericht August 2004*, p 21.

¹⁸⁶ Amnesty International, *Amnesty International Report 2005, the state of the world's human rights*, p. 192.

¹⁸⁷ Echter niet op constitutionele gronden. Zie US Department of State, *Country Report 2002* en Human Rights Watch, *World Report Nigeria 2003*.

¹⁸⁸ US Department of State, *Country Reports on Human Rights Practices 2004*, 28 februari 2005.

vrij na onderhandelingen tussen de gijzelnemers en de oliemaatschappijen. Vanwege onderbezetting waren politie en gewapende strijdkrachten veelal niet bij machte de overtreders aan te pakken. Ook werden ontvoeringen door gebrek aan mankracht veelal niet strafrechtelijk onderzocht.¹⁸⁹

3.3.10 Buitengerechtelijke executies en moorden

Politie, leger en veiligheidsdiensten

Er zijn berichten van dodelijk geweld en buitengerechtelijke executies van burgers door politie en veiligheidsdiensten. Deze worden dan veelal gepleegd door verschillende ‘speciale eenheden’¹⁹⁰, bijvoorbeeld bij wegblokkades en controleposten, bij weigering steekpenningen te betalen¹⁹¹, tijdens verblijf in politiedetentiecentra, etc. Zo zou de politie één op de twintig keer schieten wanneer een automobilist weigert een steekpenning te betalen.¹⁹² Daarnaast treden politie, leger en veiligheidsdiensten excessief op bij demonstraties tegen de regering. Ook zouden politie en veiligheidsdiensten in sommige gevallen bij wijze van wraakneming burgers hebben omgebracht.¹⁹³ Een aantal van deze moorden heeft geleid tot een strafrechtelijk onderzoek, maar slechts in een klein aantal gevallen heeft zo’n strafrechtelijk onderzoek tot een veroordeling geleid.¹⁹⁴ In hun pogingen de orde te herstellen hebben politie, leger en veiligheidsdiensten bij verschillende gewelddadige etno-religieuze conflicten geweld gebruikt, waarbij vele doden zijn gevallen. De overheid herstelde veelal met harde hand de rust in deze conflictgebieden, gebruikte hierbij in sommige gevallen disproportioneel geweld en riep door haar optreden vaak nieuw geweld op.¹⁹⁵ Het is politie en leger toegestaan vermeende criminelen en vandalen in de Niger Delta te doden. In de strijd tegen de criminaliteit gebruikte de politie soms excessief geweld. Op 28 december 2004 stelde de inspecteur-generaal van de politie dat de Nigeriaanse politie dat jaar 1694 vermeende gewapende overvallers heeft gedood.¹⁹⁶ Eén van de meest beruchte voorbeelden hiervan vond plaats op 18 oktober 2004, toen inwoners van Kaduna in Kaduna State, gealtereerd door ongebruikelijk veel

---

¹⁸⁹ Idem.

¹⁹⁰ ACCORD, ‘Nigeria, Länderbericht August 2004’, p 15.

¹⁹¹ US Department of State, ‘Country Reports on Human Rights Practices 2004’, 28 februari 2005.

¹⁹² IRIN, ‘Abusers not protectors – how Nigerians view their police force’, 24 mei 2005.

¹⁹³ In augustus 2004, hebben vier politie agenten in Jigawa State een vermeende verkrachter gedood terwijl hij vervoerd werd naar het politiekantoor voor verhoor. Er zijn geen maatregelen genomen tegen de vier agenten. US Department of State, ‘Country Reports on Human Rights Practices 2004’, 28 februari 2005.

¹⁹⁴ US Department of State, ‘Country Reports on Human Rights Practices 2004’, 28 februari 2005.

¹⁹⁵ Zo zijn alleen al in mei 2005 vier rellen uitgebroken in reactie op politiegeweld. IRIN, ‘Abusers not protectors – how Nigerians view their police force’, 24 mei 2005.

¹⁹⁶ US Department of State, ‘Country Reports on Human Rights Practices 2004’, 28 februari 2005.

politiebusjes bij de begraafplaats, een graf ontdekten met negentien lichamen. Volgens ooggetuigen waren de lichamen doorzeefd met kogels. Volgens inwoners van Kaduna ging het om de stoffelijke overschotten van activisten, die de week ervoor waren opgepakt bij een staking tegen de hoge olieprijsen. De gouverneur van de deelstaat stelde daarentegen dat het ging om gevangenen die hadden geprobeerd te vluchten tijdens transport.¹⁹⁷

Operatie 'Fire for Fire'

In maart 2002¹⁹⁸ werd door de federale regering een federale anti-misdaad taakgroep ('federal anticrime taskforce' ook bekend als 'Operation Fire for Fire') opgericht als reactie op de steeds sterker wordende publieke roep gewelddadige misdaad harder aan te pakken.¹⁹⁹ De 'Operation Fire for Fire' verleende de politie feitelijk een vrijbrief voor een groot aantal mensenrechtenschendingen.²⁰⁰ In de praktijk werden ook onschuldige omstanders gewond of gedood. Het politiegeweld werd gerechtvaardigd door de minister van Justitie Kanu Agabi.²⁰¹ De politieagenten zijn in de meeste gevallen niet ter verantwoording geroepen voor het excessieve en dodelijke geweld.²⁰²

Militante groeperingen

De huidige burgerwachten zijn vooral terug te voeren op het onvermogen van de Nigeriaanse staat om de veiligheid te garanderen. Mede als gevolg van het wantrouwen tegen de politie bleven militante groeperingen en burgerwachten zoals de Bakassi Boys en de OPC een belangrijke rol spelen. Deze private strijdgroepen vullen het machtsvacuüm op. In de meeste zuidoostelijke staten worden deze burgerwachten gesteund door de gouverneurs van de deelstaten. Hierbij dient te worden aangetekend dat het erop lijkt dat de invloed van groeperingen als de Bakassi Boys gedurende de verslagperiode is afgenomen. Deze groeperingen bleven, evenals in voorgaande jaren, mensenrechten schenden. Naast onrechtmatige arrestaties en mishandelingen waren deze groeperingen ook verantwoordelijk voor het doden van burgers.²⁰³ De Nigeriaanse staat biedt geen effectieve bescherming tegen geweld door militieën. De politie streeft ernaar de militieën te vernietigen en hun leden te doden, en niet naar het beschermen van de

---

¹⁹⁷ Human Rights Monitor, *Equal Justice: Kaduna Mass Grave*, december 2004 en US Department of State, 'Country Reports on Human Rights Practices 2004', 28 februari 2005.

¹⁹⁸ Amnesty International, 'Security forces: Serving to protect and respect human rights?'

¹⁹⁹ US Department of State, 'Country Reports on Human Rights Practices 2004', 28 februari 2005.

²⁰⁰ US Department of State, 'Country Reports on Human Rights Practices 2004', 28 februari 2005.

²⁰¹ In een interview met Human Rights Watch op 18 februari 2003.

²⁰² US Department of State, 'Country Reports on Human Rights Practices 2004', 28 februari 2005.

²⁰³ Idem.

bevolking.²⁰⁴ Voor meer informatie over de burgerwachten wordt verwezen naar hoofdstuk 3.3.2. Vrijheid van vereniging en vergadering.

Politieke moorden

Gedurende de verslagperiode is een aantal moorden gepleegd waarvan men zou kunnen vermoeden dat ze een politieke achtergrond hebben.²⁰⁵ Op 6 februari 2004 is de voormalige nationale vice-voorzitter van de PDP gedood. Op 7 maart 2004 is de voorzitter van de kiesraad van Kogi State vermoord. Ook een prominente vakbondsactivist werd op 12 oktober 2004 gedood.²⁰⁶ Onbekend is wie de daders of eventuele opdrachtgevers zijn.

Rituele moorden

In de verslagperiode waren er enkele berichten van rituele moorden. Sinds de jaren '90 is er zelfs sprake van een stijging, met name in Lagos. Het aantal moorden stijgt rond het Eleku festival (van augustus tot september) Meestal worden slachtoffers ontvoerd, vermoord en onthoofd. Vaak worden ook andere lichaamsdelen (bijvoorbeeld geslachtorganen, tongen) afgesneden en ogen uitgestoken. De afgesneden lichaamsdelen spelen een grote rol in voodoo praktijken, met name in rituelen die iemand rijk moeten maken. In 2004 werden 30 'witch doctors' in de deelstaat Anambra gearresteerd, waarna 30 lijken werden gevonden, die duidelijk een verband hadden met rituele moorden.²⁰⁷ Begin maart 2005 zijn in de deelstaat Oyo drie lichamen op een snelweg gevonden waarvan hoofd en handen misten. De politie ging uit van een rituele moord.²⁰⁸ In hoeverre geheime genootschappen betrokken zijn bij rituele moorden is niet met zekerheid vast te stellen.²⁰⁹

3.4 Positie van specifieke groepen

3.4.1 Vrouwen

De Grondwet voorziet in het recht om gevrijwaard te blijven van discriminatie op grond van het feit dat men tot een bepaalde leefgemeenschap behoort, op grond van afkomst, etnische groep, sekse, godsdienst of politieke gezindheid. Desalniettemin blijft sociale discriminatie van vrouwen op grond van godsdienst, traditie of etniciteit wijd verspreid. De 'waarde' van vrouwen wordt vaak

---

²⁰⁴ ACCORD, 'Nigeria, Länderbericht August 2004', p 35.

²⁰⁵ US Department of State, 'Country Reports on Human Rights Practices 2004', 28 februari 2005.

²⁰⁶ ACCORD, 'Nigeria, Länderbericht August 2004', p 35.

²⁰⁷ ACCORD, 'Nigeria, Länderbericht August 2004'.

²⁰⁸ Reuters, 'Three headless corpses dumped on Nigerian highway', 9 maart 2005.

²⁰⁹ ACCORD, 'Nigeria, Länderbericht August 2004'.

afgemeten aan hun vruchtbaarheid en of ze zich wel als goede echtgenote gedragen. Vrouwen zijn in het gewoonterecht niet meer dan slavinnen van hun echtgenoot en schoonfamilie.²¹⁰

Volgens één bron houden ongeveer tien à vijftien NGO's zich bezig met de ondersteuning van vrouwen.²¹¹

Maatschappelijke positie

Hoewel sommige vrouwen vooruitgang boeken in de academische en de zakenwereld, blijven de meeste vrouwen achtergesteld als gevolg van structurele discriminatie op het gebied van scholing en werk.

Van de mannen is 58% geletterd en van de vrouwen 41%.²¹² Vrouwen van het platteland zijn slechter opgeleid dan vrouwen uit de stedelijke gebieden. In het noorden worden jongens voorgetrokken als het erom gaat of ze al dan niet naar de middelbare en lagere school mogen. In het zuiden dwingt armoede ouders vaak tot de keuze niet alle kinderen naar school te laten gaan. Ouders kiezen dan meestal voor hun zonen terwijl zij hun dochters laten werken in zaken en in de straathandel.²¹³

Hoewel er voor vrouwen wettelijk geen restricties zijn om te werken worden ze daarbij wel gediscrimineerd. In de private sector krijgen vrouwen moeilijker toegang tot werk, hebben ze minder kans op promotie en is er geen gelijke betaling. Er zijn bedrijven die vrouwen ontslaan wanneer ze zwanger worden. Het is voor vrouwen moeilijker commerciële leningen te krijgen. Ook is het voor vrouwen moeilijker gebruik te maken van bepaalde belastingvoordelen. Als gevolg hiervan zijn vrouwen in de formele sector ondervertegenwoordigd, maar in de informele economie spelen ze een belangrijke rol.

In de politiek zijn weinig vrouwen actief. Van de 500 ministeriële en parlamentsposities worden slechts 21 (6 ministers, 3 senatoren en 12 parlamentsleden) door vrouwen ingenomen.²¹⁴ Ook in het rechtssysteem zijn vrouwen sterk ondervertegenwoordigd. In mei 2005 is de eerste vrouwelijke rechter in de 'Supreme Court' benoemd.²¹⁵

In delen van Nigeria, met name in het Noorden, worden vrouwen volledig afgeschermd van mannen buiten hun familie (dit heet Purdah). Hiermee wordt hun

---

²¹⁰ ACCORD, 'Nigeria, Länderbericht August 2004', p 76 ev.

²¹¹ Danish Immigration Service, *Report on human rights issues in Nigeria, Joint British-Danish fact-finding mission to Abuja and Lagos, Nigeria*, januari 2005, p. 37.

²¹² US Department of State, 'Country Reports on Human Rights Practices 2004', 28 februari 2005.

²¹³ AFROL Gender Profiles Nigeria.

²¹⁴ ACCORD, 'Nigeria, Länderbericht August 2004', p77.

²¹⁵ Pan African News Agency, 'Country gets first female supreme court justice', 12 mei 2005.

bewegingsvrijheid ernstig aangetast.²¹⁶ Meerderjarige vrouwen zijn wettelijk handelingsbekwaam en kunnen zelfstandig een reisdocument aanvragen. De aanvraagprocedure is voor mannen en vrouwen gelijk. Vrouwen hoeven wettelijk geen toestemming te hebben van hun echtgenoot voor het verkrijgen van een paspoort. In de praktijk kan het in bepaalde gebieden waar de sharia wordt toegepast voorkomen dat vrouwen geëscorteerd dienen te worden en vooraf wel de toestemming van hun man, dan wel hun vader, nodig hebben om een paspoort aan te vragen.

Er zijn geen officiële kleding- of gedragscodes voor vrouwen. In Zamfara State is in de verslagperiode echter een wetsvoorstel ingediend dat onder andere een kledingvoorschrift voor vrouwen bevat, inhoudende dat vrouwen geen korte rokken en broeken meer mogen dragen.²¹⁷ Ook heeft de regering van Kano State in september 2003 voor alle meisjes (moslims en niet-moslims) die staatsscholen bezoeken het dragen van de 'hijab' verplicht hebben gesteld.²¹⁸

In de ziekenhuizen in Zamfara State zijn de seksen gescheiden en in deze staat bestaat gescheiden openbaar vervoer. Christelijke instellingen verzorgen eigen vervoer voor christelijke vrouwen om te voorkomen dat deze vrouwen lang op het door de deelstaat verzorgde vervoer voor vrouwen moeten wachten.

Huwelijk en erfrecht

Er worden drie typen huwelijk in Nigeria erkend. Het traditionele (of gewoonterechtelijke), het islamitische en het burgerlijk huwelijk.

Binnen het traditionele en islamitische huwelijk komt polygamie voor. In het islamitische recht mag een man vier vrouwen hebben.

De Grondwet beschouwt een gehuwd meisje als meerderjarig (dit geldt niet voor jongens). Hierdoor verliezen jonge meisjes, die worden uitgehuwelijkt, de bescherming die minderjarigen wettelijk hebben.²¹⁹ Hoewel de Nigeriaanse regering zich tegen gedwongen en kinderhuwelijken heeft uitgesproken, komt het verschijnsel nog veel voor in Nigeria en onderneemt de regering geen actie om deze praktijken uit te bannen.²²⁰

Voornamelijk in het oosten komt nog een rite van verlies voor, namelijk de 'confinement' bij weduwen. Weduwen moeten zich een jaar afzonderen en zij moeten zich meestal in het zwart kleden en hun hoofd kaalscheren. In andere

---

²¹⁶ ACCORD, 'Nigeria, Länderbericht August 2004', p76.

²¹⁷ US Department of State, *International Religious Freedom Report 2004: Nigeria..*

²¹⁸ IRIN d.d. 01-09-2003.

²¹⁹ ACCORD, 'Nigeria, Länderbericht August 2004', p77.

²²⁰ ACCORD, 'Nigeria, Länderbericht August 2004', p 81 ev.

gebieden wordt de weduwe beschouwd als het bezit van de overleden man en wordt zij door de schoonfamilie ‘geërfd’.²²¹

Gewoonterecht

Onder traditioneel recht worden huwelijken gearrangeerd tussen families, deze hoeven dan niet te worden geregistreerd. Hoewel een gearrangeerd burgerlijk huwelijk wettelijk is verboden, komt het nog wel vaak voor op het platteland in het zuiden. In het noorden trouwen meisjes vaak tussen de 12 en 15 jaar. Deze praktijk wordt echter van regeringswege ontmoedigd.²²² Volgens gewoonterecht zijn jongeren als zij geslachtsrijp zijn (begin pubertijd) klaar om te trouwen. Als meisjes voordat zij geslachtsrijp zijn worden uitgehuwelijkt wordt soms de vagina ingesneden, om de penetratie te vergemakkelijken (dit heet Gishri).²²³

In geval van overlijden van de echtgenoot erven vrouwen niets. Vaak is de enige kans om te overleven het trouwen met een familielid van de overleden echtgenoot. Een man erft wel alles van zijn vrouw. Scheiden is mogelijk wanneer er onder andere sprake is van overspel, of mishandeling, verlating, impotentie, steriliteit of andere ‘fertiliteitsproblemen’. In geval van scheiding wordt een deel van de bruidschat teruggevorderd en worden alle onderhoudsplichten en –rechten tussen de echtgenoten opgeheven.²²⁴

Hoewel vrouwen wettelijk wel land mogen bezitten, mogen volgens sommige traditionele regels alleen mannen land hebben en kunnen vrouwen alleen toegang krijgen tot land, door te trouwen of via de familie. Veel traditionele praktijken schrijven voor dat vrouwen niet van hun echtgenoot mogen erven. Weduwen kunnen met lege handen komen te staan als de aangetrouwde familie beroep doet op het bezit van haar overleden man. Om verlies van goederen tegen te gaan voelen sommige weduwen zich verplicht te trouwen met een familielid van de aangetrouwde familie (bijvoorbeeld met hun zwager).²²⁵

Burgerlijk recht

Een huwelijk onder burgerlijk recht moet worden geregistreerd. In geval van overlijden erft de vrouw de helft van de bezittingen van de echtgenoot. De familie vecht dit echter vaak aan en wordt meestal in het gelijk gesteld, zeker wanneer er geen kinderen zijn. Scheiding is toegestaan als het huwelijk onherstelbaar is verstoord. Hierbij kan worden gedacht aan overspel voor langere tijd, gebrek aan gemeenschap en verkrachting maar alleen in het geval dat de partners al van elkaar waren ‘vervreemd’.²²⁶

---

²²¹ US Department of State, ‘Country Reports on Human Rights Practices 2004’, 28 februari 2005.

²²² www.reproductiverights.org.

²²³ ACCORD, ‘Nigeria, Länderbericht August 2004’, p 81 ev.

²²⁴ ACCORD, ‘Nigeria, Länderbericht August 2004’.

²²⁵ www.reproductiverights.org 2003 Centre for Reproductive Rights.

²²⁶ ACCORD, ‘Nigeria, Länderbericht August 2004’.

Islamitisch recht

Onder islamitisch recht hoeft een huwelijk niet te worden geregistreerd. Een vrouw kan uitgehuwelijkt worden zonder haar toestemming. In het noorden bestaat in het islamitische recht geen minimumleeftijd voor het huwelijk. Volgens één bron worden vrouwen voor prostitutie aangeklaagd als zij op hun dertiende nog niet zijn getrouwd.²²⁷

In geval dat de echtgenoot overlijdt heeft de vrouw recht op één achtste deel van zijn bezit. Een man kan scheiden door drie keer hardop te zeggen dat hij wil scheiden (dit heet ‘talaq’). Een vrouw kan scheiden door de bruidschat terug te geven, maar alleen dan wanneer de man hierin toestemt. Sharia rechtbanken accepteren onder meer het niet nakomen van de zorgplicht, verlating en het toebrengen van letsel als grond voor een scheiding. In geval van scheiding worden alle onderhoudsplichten en –rechten tussen de echtgenoten opgeheven. Daarnaast geldt onder het islamitisch recht dat als een vrouw buiten het huwelijk zwanger wordt, daarmee overspel is bewezen. Op ontucht staat een maximumstraf van steniging. Als een man het vaderschap ontkent, kan een vrouw niet om een vaderschapstest vragen.²²⁸

Geweld tegen vrouwen

Het gebrek aan officiële statistieken maakt het moeilijk om de omvang van geweld tegen vrouwen in kaart te brengen. Verschillende onderzoeken hebben uitgewezen dat het niveau van geweld schrikbarend hoog is. Het geweld komt meestal binnen de familie voor. Meer dan een derde, en in sommige delen van Nigeria twee-derde, van de vrouwen is blootgesteld aan fysiek, seksueel of psychologisch geweld binnen de familie.²²⁹

Huiselijk geweld

Geen van de twee strafrechtssystemen in Nigeria kent een artikel expliciet gewijd aan huiselijk geweld: het misdrijf valt derhalve onder mishandeling.²³⁰ De ‘Penal Code’ in het noorden verbiedt het slaan van echtgenoten niet, tenzij het ‘grievous harm’ (gedefinieerd als verlies van gezicht, gehoor, mogelijkheid tot spreken, misvorming van het gezicht, of ander –levensbedreigend - letsel) tot gevolg heeft.²³¹

---

²²⁷ Idem.

²²⁸ Idem.

²²⁹ Amnesty International, ‘*Nigeria: unheard voices*’, 31 mei 2005.

²³⁰ Hierbij dient te worden opgemerkt dat in de deelstaat Lagos de ontwerpwet tegen huiselijk geweld, die inmiddels al twee maal in het parlement is besproken, nog steeds onderwerp is van discussie. Amnesty International, ‘*Amnesty International Report 2005, the state of the world’s human rights*’, p 192.

²³¹ US Department of State, ‘*Country Reports on Human Rights Practices 2004*’, 28 februari 2005.

Huiselijk geweld komt nog veel voor en is algemeen geaccepteerd, zowel door mannen als vrouwen: in 2003 was 64,5% van de vrouwen en 61,3% van de mannen het ermee eens dat een man zijn vrouw mag slaan als zij bijvoorbeeld het eten heeft laten aanbranden of niet op tijd is gaan koken.²³²

Vrouwen kunnen aangifte doen tegen geweld of discriminatie. De politie treedt in de praktijk echter meestal niet op bij huiselijke ruzies, die zelden publiekelijk worden besproken. Met name in de traditionele gebieden zijn politie en justitie niet geneigd de vrouw in bescherming te nemen als de vrouw haar man formeel heeft beschuldigd van mishandeling en de mishandeling niet als excessief wordt gezien.²³³ Daarnaast lopen vrouwen bij aangifte tegen de volgende problemen aan: sociale stigmatisering, hoge kosten van juridische bijstand, vertragingen en corruptie van het justitiële stelsel en het gebrek aan opvang voor vrouwen op de vlucht voor geweld. Voor gescheiden vrouwen is het in Nigeria moeilijk een bestaan op te bouwen.

Incidenten met zuurhoudende vloeistoffen

Sinds een aantal jaren neemt het aantal incidenten toe waarbij vrouwen met zuurhoudende vloeistoffen worden overgoten. De slachtoffers zijn vaak jonge meisjes en vrouwen. De daders zijn over het algemeen afgewezen mannen, teleurgestelde aanbidders of boze echtgenoten. De huid van de slachtoffers wordt als gevolg van het zuur verbrand en verminkt en er kunnen ademhalingsproblemen optreden. Daarnaast kunnen de slachtoffers blind worden. Gemiddeld verschijnen er in de media drie gevallen per maand. De meeste incidenten vinden plaats in Edo State.²³⁴

Seksueel geweld

Zowel de 'Penal Code' in het noorden als de 'Criminal Code' in het zuiden kennen levenslange gevangenisstraf voor verkrachting. In de 'Criminal Code' staat voor poging tot verkrachting veertien jaar. Verkrachting wordt gedefinieerd als gedwongen penetratie van de vagina door de penis. Hierdoor vallen andere vormen van verkrachting (anaal, met voorwerpen etc) buiten het verkrachtingsartikel en kunnen alleen als 'onzedelijke' of 'onnatuurlijke' seksuele daad worden bestraft. Verkrachting binnen het huwelijk wordt niet erkend, tenzij er al sprake was van langdurige vervreemding van de partners. Op aanranding van een vrouw staat twee jaar gevangenisstraf; op aanranding van een man drie jaar gevangenisstraf.

---

²³² Nigeria Demographic and Health Survey, 2003.

²³³ US Department of State, 'Country Reports on Human Rights Practices 2004', 28 februari 2005.

²³⁴ Project Alert on Violence Against Women, 'Liquid hate, Acid bathe of women in Nigeria', december 2004.

Het is voor een vrouw onder islamitisch recht vrijwel onmogelijk om verkrachting te bewijzen: daarvoor heeft zij vier getuigen nodig die haar verhaal bevestigen. Een man heeft daarentegen geen getuigen nodig om haar verhaal te weerleggen.²³⁵

Alleenstaande vrouwen

Vrouwen in Nigeria ontleen hun maatschappelijke status aan hun rol als echtgenote en moeder en zij zijn onderworpen aan vele traditionele normen. Hun afhankelijkheid van een sociaal netwerk voor steun en bescherming is groot, nog groter dan voor een man.²³⁶ Vrouwen die leven zonder de bescherming van een mannelijk familielid zijn op veel gebieden extra kwetsbaar. Zij worden niet alleen in hun beroep achtergesteld (zie hierboven), maar er wordt ook van uit gegaan dat zij seksueel beschikbaar zijn. Zij lopen dan ook grote kans om als promiscue te worden gezien.²³⁷ Verkrachting en seksuele intimidatie blijven grote problemen.²³⁸ Alleenstaande vrouwen zijn om die reden ook erg kwetsbaar voor prostitutie en mensensmokkel.

Genitale verminking²³⁹

Er bestaan verschillende vormen van genitale verminking:

- Type 1, 'sunna' besnijdenis: dit is de minst ingrijpende vorm waarbij een snee wordt gemaakt in de top van de clitoris. Ook kan het zijn dat de top van de clitoris wordt verwijderd, met of zonder het aanbrengen van verdere sneden in de rest van de clitoris. Deze vorm van besnijdenis komt in zeer geringe mate voor.
- Type 2: snijden of verwijderen van de clitoris evenals de gedeeltelijke of totale verwijdering van de labia minora. Dit is de meest gangbare vorm van genitale verminking.
- Type 3, infibulatie: verwijdering van (een deel van) de externe genitalia waarbij een kleine opening wordt overgelaten voor urine en menstruatie. Dit type genitale verminking komt in zeer geringe mate voor.

De vorm van genitale verminking varieert per regio en per etnische groep. Genitale verminking komt het meeste voor in de zuidelijke staten²⁴⁰ en onder de Igbo en de Yoruba²⁴¹. De leeftijd waarop vrouwenbesnijdenis wordt toegepast

---

²³⁵ ACCORD, 'Nigeria, Länderbericht August 2004'.

²³⁶ ACCORD/UNHCR: 8th European Country of origin Information Seminar Vienna.

²³⁷ ACCORD, 'Nigeria, Länderbericht August 2004', p 77.

²³⁸ AFROL, Gender Profile –Nigeria.

²³⁹ Grotendeels ontleend aan Nigeria Demographic and Health Survey, 2003.

²⁴⁰ In de regio Zuid-Oost is 40,8% van de vrouwen besneden, in de regio Zuid Zuid 34,7% en in de regio Zuid West 56,9%. In de regio Noord-Centraal is 9,6% van de vrouwen besneden, in de regio Noord-Oost 1,3% en in de regio Noord-West 0,4%.

²⁴¹ Onder de Igbo is 45,1% van de vrouwen besneden. Bij de Yoruba ligt dat aantal op 60,7%. Bij de Hausa daarentegen ligt het percentage op 0,4; bij de Kanuri op 0,5; bij de Fulani op 0,6 en bij de Tiv op 0,9.

varieert, van een week oud tot het moment nadat een vrouw haar eerste kind baart.²⁴² Of vrouwen zich kunnen onttrekken aan genitale verminking door zich elders (buiten de eigen leefgemeenschap) te vestigen zal per geval verschillen en is mede afhankelijk van de vraag in hoeverre men elders een nieuw bestaan kan opbouwen. Het is over het algemeen moeilijk voor vrouwen een bestaan op te bouwen zonder sociaal netwerk. Daarbij komt dat ook in de grote steden de buurten vaak een dorps- en gemeenschapsstructuur kennen, zodat het niet mogelijk is om zich in een andere gemeenschap in dezelfde stad te verbergen zonder dat de gemeenschap waaruit men vertrokken is het te weten komt.

De federale overheid heeft zich uitgesproken tegen een aantal 'schadelijke traditionele praktijken', waaronder genitale verminking ('female genital mutilation', FGM), en steunt, samen met non-gouvernementele organisaties, bewustwordingsprojecten²⁴³ over de gevaren van vrouwenbesnijdenis. Toch bestaat er op federaal niveau nog geen wet tegen genitale verminking, het in 2001 ingediende voorstel is nog niet door het parlement aanvaard. Wel wil de overheid het debat over het onderwerp aangaan²⁴⁴ en heeft zij besloten mee te doen aan de actie waarbij wereldwijd 6 februari wordt gezien als 'International Day for Zero Tolerance for Female Genital Mutilation'.²⁴⁵

In de deelstaten Bayelsa, Cross Rivers, Edo, Ogun, Osun en Rivers is vrouwenbesnijdenis strafrechtelijk verboden.²⁴⁶ Soms is het alleen strafbaar als het tegen de expliciete wil van de vrouw is gebeurd. De straffen die op FGM staan lopen uiteen: van een geldboete tot een gevangenisstraf.²⁴⁷ Het is dezerzijds niet bekend in welke mate dit verbod heeft geleid tot gevallen van strafvervolgning. Overigens valt te betwijfelen of een wettelijk verbod, althans op korte termijn, voldoende is om een einde te maken aan dit soort traditionele gebruiken. In Cross Rivers is vrouwenbesnijdenis verboden en treedt de politie op tegen overtredingen. Er zijn echter geen indicaties dat vrouwenbesnijdenis hierdoor significant is afgenomen. Het is niet bekend of een en ander heeft geleid tot strafvervolgning. De straffen op vrouwenbesnijdenis zijn minimaal. In Edo State is de boete 1.000 Naira (7 euro) en 6 maanden gevangenisstraf.²⁴⁸

Abortus

Abortus is strafbaar in Nigeria, met uitzondering van gevallen waarin het leven van de moeder in groot gevaar is. Meestal wordt niet de uitvoerder, maar de

---

²⁴² 75% van de vrouwen wordt voor het eerste levensjaar besneden. 21% is 5 jaar of ouder. www.unifem.undp.org/Resources/freeofviolence/pdf/chapter3 en *This Day* (Lagos) *Female Genital Mutilation Rejected – Report* (www.allAfrica.com).

²⁴⁴ AFROL news, *Nigerian govt wants debate on female genital mutilation*, 11 februari 2004.

²⁴⁵ AFROLnews, *Nigeria adopts anti-Female Genital Mutilation day*, 10 februari 2004.

²⁴⁶ US Department of State, *'Country Reports on Human Rights Practices 2004'*, 28 februari 2005.

²⁴⁷ ACCORD, *'Nigeria, Länderbericht August 2004'*.

²⁴⁸ UK Home Office, *'Nigeria Country Assessment'*, april 2003

betrokken vrouw aangeklaagd. Haar wordt doodslag ten laste gelegd, waarvoor zij de doodstraf kan krijgen. Vooral om vrouwen uit de laagste inkomensgroepen worden vervolgd.²⁴⁹

3.4.2 Minderjarigen

Onderwijs

Hoewel de Grondwet bepaalt dat de regering -indien mogelijk- gratis en verplicht basisonderwijs dient te verzorgen en ook de president heeft verklaard zich hiervoor te willen inspannen, wordt er in de praktijk nauwelijks in voorzien. Het onderwijs is door de opeenvolgende militaire regeringen sterk verwaarloosd.²⁵⁰

Mensenrechten

Kindermishandeling, het verlaten van kinderen, kinderprostitutie en kinderarbeid komen in het hele land voor. Ook worden jonge meisjes voor geld uitgehuwelijkt met name door arme families. Deze praktijk wordt door de regering bekritiseerd, maar er wordt in de praktijk niet veel aan gedaan.

De wet verbiedt kinderarbeid voor kinderen onder de 15 jaar in de handel en in de industrie. Oudere kinderen mogen niet langer dan 8 uur werken in de landbouw of in huis. De 'International Labour Organization' (ILO) schat dat circa 25% van alle kinderen het, vaak beperkte, familie-inkomen aanvullen. Zij werken als bedelaars, als huis-aan-huis verkopers en als busconducteurs; ook werken als huishoudelijke kracht is heel gewoon. Kinderen worden regelmatig gearresteerd als ze 'lastig' zijn, in Lagos gebeurt dit zeker vijftien keer per dag.²⁵¹

3.4.3 Mensenhandel en prostitutie

Omvang van het probleem

Nigeria kampt met een omvangrijk probleem van mensenhandel. Er worden mensen verhandeld naar Europa, het Midden-Oosten en West- en Centraal-Afrika, maar ook binnen Nigeria worden veel mensen verhandeld. Nigeriaanse vrouwen worden meestal te werk gesteld als prostituee in met name Italië, maar ook in Frankrijk, Spanje, Nederland en België.²⁵² Sommige vrouwen weten voor vertrek wat hen te wachten staat, anderen niet.²⁵³ Veel kinderen worden gesmokkeld om te werken als huishoudelijke hulp en in de landbouw in Nigeria zelf, maar veel

---

²⁴⁹ ACCORD, 'Nigeria, Länderbericht August 2004', p 81.

²⁵⁰ ACCORD, 'Nigeria, Länderbericht August 2004'.

²⁵¹ ACCORD, 'Nigeria, Länderbericht August 2004'.

²⁵² US Department of State, 'Trafficking in Persons Report 2005', p.169.

²⁵³ Dept. Globalization and trafficking in women: an ngo perspective door Joy Evbuomwan.

Nigeriaanse kinderen gaan ook naar West- en Centraal-Afrikaanse landen, inclusief Gabon en Togo.²⁵⁴

Het komt voor dat Nigeriaanse meisjes en vrouwen door criminele organisaties worden geworven, met name in de deelstaat Edo, om in Europa in de prostitutie te werken. In deze deelstaat is prostitutie maatschappelijk meer aanvaard dan elders, hoewel het nooit als zodanig wordt benoemd. Sommige families besluiten (één van) hun dochters naar Europa te sturen om daar geld te verdienen. Men beseft in het algemeen dat de meisjes in de prostitutie terechtkomen, maar men heeft een positief beeld van de omstandigheden waaronder de meisjes in Europa zullen werken.²⁵⁵ Nigeriaanse schattingen gaan ervan uit dat duizenden meisjes in het buitenland verblijven.

Bij mensenhandel spelen grote financiële belangen mee, gelet op de omvang van de ermee gemoeide investering (de reis, de tussenpersoon, etc). De gesmokkelde personen maken dan ook grote schulden. Nigeriaanse misdaad syndicaten dwingen terugbetaling van schulden af en beletten de vrouwen te vluchten door ze te intimideren met rituelen zoals voodoo, te dreigen met geweld en verkrachting en te dreigen hun familie in Nigeria aan te pakken of de slachtoffers te laten arresteren en te deporteren. Met betrekking tot de rol van voodoo en juju dient te worden opgemerkt dat slachtoffers van mensenhandel worden onderworpen aan allerlei rituelen. Deze worden vaak uitgevoerd door nep-priesters (dit weten de slachtoffers uiteraard niet), de angst is wel echt, het geloof in de priesters en rituelen zit diep.²⁵⁶ Veel slachtoffers en hun familie weigeren te getuigen, waardoor er maar weinig mensen worden aangeklaagd wegens mensenhandel. In Nigeria bestaat het concept 'extended family' waarbij de term familie ruim wordt gezien. Het komt regelmatig voor dat ouders hun kinderen aan bekenden overdragen opdat deze voor de kinderen gaan zorgen. Dit systeem maakt het voor mensenhandelaren makkelijker om potentiële slachtoffers te benaderen.²⁵⁷

Beleid van de overheid

De overheid is zich bewust van het probleem van smokkel en handel van jeugdige prostituees en overtuigd van het belang om hier tegen een beleid te voeren.

Federaal niveau

Op federaal niveau is een aantal maatregelen genomen. Eén van de belangrijkste stappen werd op 14 juli 2003 gezet toen een federale wet tegen mensenhandel

---

²⁵⁴ US Department of State, 'Trafficking in Persons Report 2005', p.169.

²⁵⁵ Afrika Studiecentrum, 'Een schijn van voodoo', Leiden, 1999.

²⁵⁶ Zo zijn ook verhalen bekend van meisjes uit de deelstaat Edo die verhandeld waren naar Italië, die zand waarop zij stonden naar huis stuurden om dat door de juju priester te laten behandelen opdat er meer klanten zouden komen.

²⁵⁷ IRIN, 'Fighting the many heads of the child-trafficking beast', 21 maart 2005.

werd aangenomen.²⁵⁸ Deze wet verbiedt en bestraft mensenhandel. Ook voorziet de wet in de bescherming van slachtoffers en informanten. Daarnaast is op grond van deze wet de ‘National Agency for Prohibition of Traffic in Persons and Other Related Matters’ (NAPTIP) ingesteld. Dit overheidsorgaan moet onderzoeken doen naar mensenhandel, daders vervolgen en slachtoffers van mensenhandel rehabiliteren. Daarnaast richt het zich op het coördineren en handhaven van wetgeving op het gebied van mensenhandel, het treffen van maatregelen ter bescherming van getuigen, het verbeteren van (inter)nationale samenwerking. Omdat NAPTIP nog maar een jonge organisatie is en het nog kampt met een gebrek aan financiering, functioneert de organisatie niet optimaal. Het aantal onderzochte zaken nam in 2004 toe. Echter, vanwege een gebrekkige administratie en overlappende werkzaamheden met de anti-mensenhandel afdelingen van de politie, is het niet mogelijk aan te geven hoeveel zaken NAPTIP in behandeling heeft.²⁵⁹

Deelstaten

De regering van de deelstaat Edo heeft een intensieve voorlichtingscampagne opgezet en in 2000 een wet opgesteld, die het probleem effectiever moet aanpakken. Deze wet stipuleert strenge straffen voor de smokkelaars en verklaart ook prostitutie tot misdrijf. Ook in de deelstaten Katsina en Jigawa is prostitutie verboden. Het lijkt erop dat de overheid daadwerkelijk meer werk maakt van strafrechtelijke vervolging van mensensmokkel. Ook zijn er recentelijk in elf deelstaten, die het meest te maken hebben met mensensmokkel, anti-smokkel politie-eenheden ingesteld.²⁶⁰

Opvang van slachtoffers

Een aantal gouvernementele en non-gouvernementele organisaties is betrokken bij opvang en rehabilitatie van slachtoffers van mensenhandel. In juni 2002 ging een groot project op dit gebied van start, onder auspiciën van de Internationale Organisatie voor Migratie (IOM). Dit project richt zich op voorlichting en opvang bij terugkeer. Het IOM heeft twee opvangcentra met beperkte capaciteit in Edo State en Lagos State.

3.4.4 Etnische groepen en minderheden

Met meer dan 250 verschillende bevolkingsgroepen blijft de etnische factor een potentiële bron van onrust binnen de Nigeriaanse maatschappij. De oorzaken van de diverse, al dan niet latente conflicten zijn vaak complex en gaan ver terug in de geschiedenis. Het huidige etnisch geweld is niet nieuw, maar is door de opkomst

---

²⁵⁸ Trafficking in Persons (Prohibition) Law Enforcement and Administration Act.

²⁵⁹ US Department of State, ‘Country Reports on Human Rights Practices 2004’, 28 februari 2005.

²⁶⁰ US Department of State, ‘Trafficking in Persons Report 2005’, p.169.

van etnisch georganiseerde, militante bewegingen wel grimmiger geworden. Daarnaast zijn in de aanloop naar de verkiezingen van 2003 en door de gebeurtenissen in Plateau en Kano in mei 2004 de onderlinge spanningen toegenomen.

De Grondwet van 1999 bepaalt dat Nigeria een federale staat is, waarbij nadrukkelijk rekening moet worden gehouden met de diversiteit van de bevolking. In de Grondwet is tevens de instelling van 'Federal Character Commission' opgenomen om het federale karakter van de staat te bewaken.

De Grondwettelijke bepaling van het multi-etnische karakter wordt in de praktijk versterkt door maatregelen als de instelling van wettelijke quota voor de vervulling van universitaire plaatsen en studiebeurzen.²⁶¹ Evenzo hebben informele afspraken tussen politieke partijen ervoor gezorgd dat partijfuncties en gekozen openbare functies door middel van een zonerings- en rotatiesysteem verdeeld zijn tussen verschillende etnische regio's.²⁶²

De federale regering tracht bij het toekennen van sleutelposities de etnische en regionale diversiteit zoveel mogelijk te waarborgen. Zo is president Obasanjo zelf een Yoruba uit het zuidwesten, is de vice-president afkomstig uit het noorden, is de voorzitter van de Senaat een Igbo uit het zuidoosten en is de voorzitter van het Huis van Afgevaardigden afkomstig uit het noordwesten.²⁶³

Discriminatie op grond van etnische afkomst door burgers onderling is wijdverbreid. Doorgaans levert dit geen al te grote problemen op, maar soms komen de interetnische spanningen tot een explosie. Vervolging van overheidswege op basis van etnische achtergrond komt niet voor. Wel worden politieke groeperingen die zich louter op etnische basis organiseren met argusogen gevolgd; een aantal van deze bewegingen is wegens (vermeende) geweldpleging verboden verklaard (zie ook 3.3.2. de 'Prohibition of Certain Association Acts 2002').

Bij etnische en religieuze spanningen spelen ook vaak politieke en economische belangentegenstellingen een rol. Het betreft met name spanningen tussen noord en zuid, tussen de oorspronkelijke bewoners van het gebied en groepen die als nieuwkomer worden gezien (zie hieronder) in de 'Middle Belt' en spanningen in de Niger Delta.

---

²⁶¹ De National Policy on Education 1981 bepaalt bijvoorbeeld dat een bepaald percentage studenten op de federale universiteiten volgens een bepaald principe wordt toebedeeld (naar merites, deelstaat, instelling, etc.).

²⁶² Ethnic Minority groups in Nigeria: Current Situation and Major Problems, paper prepared by Abdul Raufu Mustapha, Queen Elizabeth House, University of Oxford, 5 mei 2003.

²⁶³ Recentelijk zijn de voorzitters van het parlement vervangen. Bij de nieuwe benoemingen is er opnieuw naar gestreefd de etnische diversiteit te handhaven.

Sinds de invoering van het sharia-strafrecht is de kloof tussen de Yoruba in het zuidwesten (moslims/christenen/traditioneel geloof) en de Hausa en Fulani in het noorden (moslims) vergroot. Veel waarnemers zien de steun aan de sharia van veel noordelijke politici als een poging bij de verkiezingen stemmen te krijgen van moslims in het noorden.

Hoewel de Grondwet dezelfde grondrechten geeft aan alle Nigerianen, kan deze bepaling de problemen van discriminatie van nieuwkomers niet verhelpen. De mensen die oorspronkelijk uit een bepaald gebied komen beschouwen zichzelf daar als inheems en gaan ervan uit dat ze meer rechten en privileges (zoals recht op politieke benoemingen, studiebeurzen, (overheids)banen, etc.) hebben dan de mensen die zich er later hebben gevestigd, ook al wonen zij er vaak al generaties lang en kennen zij geen ander thuis. De strijd om politieke en economische macht tussen de oorspronkelijke bewoners en de nieuwkomers heeft tot gevolg gehad dat beide groepen sterk negatieve gevoelens naar elkaar hebben en elkaar de schuld geven van economische problemen. De in de Grondwet opgenomen bepaling dat de president minstens één autochtone minister per staat benoemt, bedoeld om de onderlinge spanningen in Nigeria te verminderen, wakkerde de interne tegenstellingen binnen deze deelstaten veelal aan.²⁶⁴

3.4.5 Dienstplicht en desertie

Nigeria kent een beroepsleger en er bestaat geen dienstplicht. Toetreding tot het leger gebeurt slechts op vrijwillige basis. Uittreding uit het leger wordt in beginsel niet belemmerd, maar in de praktijk bestaan er wel obstakels (zoals de intrekking van pensioenrechten).²⁶⁵ Desertie valt onder het militaire recht en kan in oorlogstijd worden bestraft met de doodstraf.²⁶⁶ Niet bekend is of deze ooit is uitgesproken dan wel ten uitvoer gelegd. Er zijn geen gevallen bekend van discriminatoire dan wel disproportionele bestraffing van desertie op grond van ras, religie, politieke overtuiging, nationaliteit of het behoren tot een bijzondere sociale groep.

Hoewel er geen militaire dienstplicht is moeten aan de universiteit afgestudeerden een jaar civiele dienstplicht vervullen. Het betreft civiel werk voor de gemeenschap buiten de deelstaat waar die persoon woonachtig is en omvat geen militaire training. Het is niet bekend of iemand die deze plicht niet nakomt ook daadwerkelijk gestraft wordt.²⁶⁷

---

²⁶⁴ Human Rights Watch, *Nigeria at the crossroads: Human rights concerns in the pre-election period*, januari 2003.

²⁶⁵ Dit geldt overigens ook voor uittreding uit de politie. Indien een politieagent de dienst verlaat zal hij ook zijn woonruimte in de zgn. *police barracks* verliezen.

²⁶⁶ De Nigeriaanse autoriteiten beschouwen de in dit ambtsbericht beschreven etnische, religieuze en politieke onlusten niet als 'oorlogstijd'.

²⁶⁷ UK Home Office, *Country Assessment Nigeria 2003*.

3.4.6 Geheime genootschappen

De Grondwet verbiedt zowel vorming als lidmaatschap van en/of deelname aan een geheim genootschap.²⁶⁸ Toch bestaan er in Nigeria talloze zogeheten ‘geheime genootschappen’. Alleen al vanwege de geheimhouding waaraan de leden van genootschappen zich committeren, is het moeilijk een eenduidig beeld te schetsen van deze genootschappen. Wel staat vast dat zij even gevarieerd als talrijk zijn.²⁶⁹ Sommige werpen zich op als hoeder van etnische tradities, andere zijn gebaseerd op een gezamenlijk economisch of politiek belang waarbij het genootschap een centraal onderdeel van de sociale structuur vormt²⁷⁰. Genootschappen hebben dan ook verschillende functies. De genootschappen kennen normalitair geen gedwongen lidmaatschap; echter de druk vanuit de familie om lid te worden kan groot zijn gezien genoemde belangen van lidmaatschap.²⁷¹ Iemand die weigert zijn vader in een bepaalde genootschap op te volgen kan volgens sommige bronnen worden verbannen uit zijn gemeenschap of bepaalde eigendommen verliezen, maar zal niet worden blootgesteld aan ernstiger risico’s. Sommige genootschappen kunnen (zeer) gewelddadig zijn. Deze genootschappen neigen eerder naar georganiseerde misdaad dan naar de meer oorspronkelijke traditionele Afrikaanse genootschappen. Voodoo en juju vormen een integraal onderdeel van de Nigeriaanse samenleving; genootschappen hebben dikwijls elementen of bepaalde rituelen hieruit overgenomen. In geval van een meer crimineel genootschap worden deze rituelen daardoor ‘vervuild’: zij verliezen hierbij hun oorspronkelijke waarde en betekenis, en worden dikwijls gebruikt om mensen angst aan te jagen.

Genootschappen op de universiteiten

Over de genootschappen aan de Nigeriaanse universiteiten bestaat de meeste informatie. Nigeriaanse studentencults vermengen de traditie van de Britse ‘fraternity’²⁷² met de structuur van de geheime genootschappen. Beide bieden betrokkenen de mogelijkheid van sociale integratie, maatschappelijke vooruitgang en een zekere ‘onaantastbaarheid’.²⁷³ Vanwege de geheimhoudingsplicht is het onmogelijk een uitputtende opsomming te geven van alle genootschappen op universiteiten. In een publicatie van het federale ministerie van Onderwijs worden in elk geval de volgende op universiteiten actieve geheime genootschappen genoemd:²⁷⁴

---

²⁶⁸ Zie art. 38 lid 4 Grondwet.

²⁶⁹ Dit ambtsbericht kan daarom per definitie niet volledig op dit onderwerp zijn.

²⁷⁰ ACCORD, ‘Nigeria, Länderbericht August 2004’, p 57.

²⁷¹ Idem.

²⁷² Het gaat hier om groepen vergelijkbaar met studentenverenigingen en dispuuten.

²⁷³ ACCORD, ‘Nigeria, Länderbericht August 2004’, p 68 ev.

²⁷⁴ Onduidelijk is of het hier gaat om een uitputtende opsomming. Education Today, *Cultism in Tertiary Institutions*, december 2003.

- Agbaye, Air Lords, Amazon
- Barracuda, Bats, Beets International, Black Axe: Neo-Black Movement Black Beret Fraternity, Black Brassiere, Black Brothers, Black Cats, Black Cross, Black Ladies' Club, Back Ofals, Black Scorpions, Black Sword, Blanchers, Big 20, Blood Suckers, Brotherhood of Blood, Buccaneers (Sea Lords), Burkinafaso Revolution Fraternity
- Canary, Cappa Vendetto
- Daughters of Jezebel, Dragons, Dreaded Friends of Friends
- Eagle Club, Eiye or Air Lords Fraternity, Egbe Dudu, Executioners
- Family, Fangs, Fliers, Frigates, FF
- Gentlemen's Club, Green Berets' Fraternity
- Hard Candies, Hepos, Hell's Angels, Himalayas
- Jaggare Confederation
- King Cobra, Klan Konfraternity Klansman, Ku Klux Klan (KKK) Confraternity, Knight Cadet, KKK Boys
- Mafia Lords, Mafioso Fraternity, Malcolm X, Maphites or Maphiates, Mgba-Mgba Brothers, Musketeers Fraternity
- Neo-Black Movement, N. Association of Adventures, Nite Hawk, Nite Rovers
- Odu Confraternity, Osiri, Ostrisch Fraternity
- Panama Pyrate, Phoenix, Predators, Pirate Seadogs Confraternity
- Red Devils, Red Fishes, Red Sea Horse, Royal Queen
- Scavengers, Scorpions, Scorpion Fraternity, Soiree Fraternity, Soko, Sons of Night, Sunmen
- Temple of Eden Fraternity, Third Eye Confraternity, Thomas Sankara Boys, Trojan Horses Fraternity, Truth Seekers
- Vipers, Vikings
- Walrus, White Angels.

Redenen voor lidmaatschap

Studenten worden lid van een genootschap om verschillende redenen. Iemand wil bijvoorbeeld lid worden omdat hij erbij wil horen, of omdat hij denkt dat het goed is voor de (universitaire) loopbaan, of om zelf beschermd te zijn tegen andere geheime genootschappen.²⁷⁵ Veel leden zijn kinderen van rijke en invloedrijke ouders. Het lijkt erop alsof er ten aanzien van studentencults een zekere straffeloosheid bestaat.

Activiteiten genootschappen

Sinds de jaren '80 vormt het grote aantal gewelddadige activiteiten van de genootschappen een steeds ernstiger veiligheidsprobleem.²⁷⁶

---

²⁷⁵ Daily Trust, 'Combating the Menace of cultism', 6 augustus 2002.

²⁷⁶ ACCORD, 'Nigeria, Länderbericht August 2004', p 68 ev.

De activiteiten van de genootschappen zijn beperkt tot de universiteiten en zijn gericht op de zogenaamde verdediging van de belangen van de studenten. Deze genootschappen zijn te beschouwen als een soort burgerwacht. De activiteiten van de genootschappen richten zich op zowel de docenten als medestudenten. Zo worden docenten die leden van de genootschappen geen voldoende willen geven of zich uitspreken tegen de genootschappen regelmatig bedreigd en soms ook daadwerkelijk vermoord.²⁷⁷ Zo zijn tussen januari en april 2004 zes docenten in Zuidoost Nigeria gedood, vermoedelijk door leden van een genootschap.²⁷⁸ Medestudenten worden vaak afgeperst, bestolen en verkracht. Eén bron meldt dat vrouwelijke studentes dagelijks worden verkracht, veelal omdat zij geweigerd hebben uit te gaan met een lid van een genootschap. Ook worden regelmatig studenten vermoord. Redenen hiervoor kunnen variëren van uitgaan met een meisje waar een lid van een genootschap zijn oog op had laten vallen, tot het zich actief inzetten tegen de genootschappen.²⁷⁹ Zo zijn bijvoorbeeld in de eerste twee weken van augustus 2004, 33 studenten in Ebonyi State en Enugu State op brute wijze vermoord.²⁸⁰ Daarnaast worden ook regelmatig studenten gedood tijdens confrontaties tussen rivaliserende genootschappen. Zo zijn in maart 2005 tenminste negen leden van verschillende genootschappen gedood.²⁸¹ Afvallige leden kunnen op straf rekenen. Hierbij kan worden gedacht aan mishandeling, gedwongen drugsgebruik (waaronder een drank genaamd kokoma) erop gericht hen weer in het gareel te krijgen of groepsverkrachting van vrouwelijke leden.²⁸²

Beleid overheid

Toewijding aan een cultus is verboden in de 'Student Union Activities (Control and Regulation) Act' (1989). Iedereen die lid is van zo'n genootschap kan een gevangenisstraf krijgen. In 2001 nam het parlement de 'Secret Cult and Secret Society Prohibition Bill' aan, die deelname aan een activiteit van een geheim genootschap verbiedt op straffe van een boete of gevangenisstraf.²⁸³ Er is, voor zover bekend, echter nooit iemand veroordeeld voor het lidmaatschap van een geheim genootschap of voor de gewelddadigheden die in het kader van het lidmaatschap van een geheim genootschap gepleegd zijn.²⁸⁴ Er worden wel studenten gearresteerd, maar invloedrijke ouders kopen de politie en justitie om.²⁸⁵

---

²⁷⁷ Vanguard, *Cultists threaten to assassinate new Uniben VC*, 12 april 2004.

²⁷⁸ IPS, *Cult students terrorise Nigeria's universities*, 25 april 2004.

²⁷⁹ IPS, *Cult students terrorise Nigeria's universities*, 25 april 2004.

²⁸⁰ Daily Champion, *Alarming Rise in Cultism*, 30 augustus 2004.

²⁸¹ Reuters, *'At least nine die in Nigerian campus gang fighting'*, 8 maart 2005.

²⁸² ACCORD, *'Nigeria, Länderbericht August 2004'*, p. 72 en 73.

²⁸³ Persbericht Vanguard Daily, 8 februari 2003.

²⁸⁴ Weekly Trust (Kaduna) *Trackking Student Secret Cults*, 1 juli 2002.

²⁸⁵ ACCORD/UNHCR:8th European Country of Origin Information Seminar, Vienna, 28-29 juni 2002. Weekly Trust, 1 juli 2002, *Tackling Student Secret Cults* en ACCORD, *'Nigeria, Länderbericht August 2004'*, p 78.

Daarnaast zijn er berichten dat politie de studentencults in dienst neemt als veiligheidsdiensten.²⁸⁶

Ogboni-genootschappen

De Ogboni is een geheime genootschap van de Yoruba stam en van groot belang als sociaal controlemechanisme.²⁸⁷ Traditioneel droegen deze genootschappen zorg voor de bescherming van Yorubatradities en hadden zij een belangrijke taak bij de handhaving van recht en orde binnen de Yorubakoninkrijken. Hoewel de Ogboni als geheime genootschap verboden is, zijn zij thans nog actief als bewaarder van oude tradities in Yorubaland (zuidwest-Nigeria) en in gebieden waarover Yorubakoningen vroeger invloed uitoefenden. De Ogboni zijn door een eed aan elkaar gebonden en zijn verplicht de activiteiten van het genootschap naar buiten toe geheim te houden. Op het verraden van de geheimen en rituelen van het genootschap staat de doodstraf. Het is niet mogelijk aan te geven of deze daadwerkelijk wordt uitgevoerd. Het gaat hierbij om openbaarmaking van de rituelen, niet van het lidmaatschap: daar wordt open over gedaan. Geweld tegen personen die lidmaatschap weigeren is niet de norm, maar kan in individuele gevallen niet worden uitgesloten. Daarbij kan weigering van lidmaatschap ertoe leiden dat men uitgestoten wordt en zelfs niet meer aan werk kan komen.²⁸⁸ Er zijn geen aanwijzingen dat traditionele praktijken zoals mensenoffers door deze genootschappen thans nog zouden voorkomen. Er zijn bronnen die aangeven dat de Ogboni zich inlaten met satanische praktijken.

Het is niet bekend in hoeverre de Ogboni nationaal georganiseerd zijn. Sommige bronnen stellen dat sancties ook buiten het gebied waar een betrokkene vandaan komt kunnen worden voltrokken.²⁸⁹ Het wordt niet aannemelijk geacht dat de reikwijdte van dergelijke genootschappen zich uitstrekt tot ver buiten het gebied waar de desbetreffende groep zich ophoudt.²⁹⁰

'Reformed Ogboni Society' (ROF)

Aan sommige andere 'geheime genootschappen' is daarentegen weinig geheim. In die gevallen bestaat er ook geen gespannen verhouding tussen deze organisaties en de autoriteiten. Een voorbeeld hiervan is de 'Reformed Ogboni Society' (ROF), een 'seculiere' versie van de Ogboni die functioneert als een ondersteuningsnetwerk voor Yoruba op belangrijke posities. Of er banden bestaan tussen beide is niet bekend.²⁹¹ De ROF telt, verspreid door heel Nigeria, thans ruim 700 afdelingen, Iledi's genaamd. De ROF treedt naar buiten, bijvoorbeeld door contacten met lokale bestuurders en de media of door betrokkenheid bij

---

²⁸⁶ ACCORD, 'Nigeria, Länderbericht August 2004', p 78.

²⁸⁷ ACCORD, 'Nigeria, Länderbericht August 2004', p 57 ev.

²⁸⁸ ACCORD, 'Nigeria, Länderbericht August 2004', p 57 ev.

²⁸⁹ ACCORD, 'Nigeria, Länderbericht August 2004', p 57ev.

²⁹⁰ ACCORD, 'Nigeria, Länderbericht August 2004', p 57 ev.

²⁹¹ ACCORD, 'Nigeria, Länderbericht August 2004', p 61.

liefdadigheidsinstellingen. Er zijn ceremoniële bijeenkomsten, die slechts toegankelijk zijn voor leden van de ROF. De gebruiken in deze bijeenkomsten zijn dus niet openbaar en alleen leden hebben daarvan kennis. Sommige leden van dit genootschap bekleeden hoge maatschappelijke functies. Dat wil niet zeggen dat uitsluitend invloedrijke en machtige personen uit de Nigeriaanse samenleving lid zijn van de ROF. Er zijn geen gevallen bekend van personen die namens de ROF met de dood of met mishandeling zijn bedreigd vanwege 'het openbaren van geheimen'. De ROF is niet verboden in Nigeria. Het is onwaarschijnlijk dat er gedwongen lidmaatschap (bijvoorbeeld van vader op zoon) bestaat, laat staan dat er doodsb bedreigingen worden geuit.²⁹²

3.4.7 Homoseksuelen

Regulier strafrecht

Homoseksuele handelingen zijn in Nigeria strafrechtelijk verboden, zowel volgens de 'Criminal Code' in het zuiden als de 'Penal Code' in het noorden. Het enkele feit homoseksueel te zijn is echter geen grond voor strafrechtelijke vervolging. Daadwerkelijke 'tegennatuurlijke vleselijke gemeenschap' (art. 214 Criminal Code) wordt bestraft met 14 jaar gevangenisstraf. Een poging tot 'tegennatuurlijke vleselijke gemeenschap' wordt bestraft met zeven jaar gevangenisstraf. Voor onzedelijke onvrijwillige handelingen met een jongen beneden de 14 jaar wordt een straf van zeven jaar opgelegd. Voor andere homoseksuele handelingen gelden lichtere straffen. Er zijn dezerzijds geen gevallen bekend waarin homoseksualiteit in Nigeria daadwerkelijk strafrechtelijk is vervolgd.

Hoewel er in Nigeria twee homo-organisaties actief zijn, bestaat er een algemene afwijzing van homoseksualiteit²⁹³, met name in de media en aan de kant van de christelijke en moslimgemeenschappen. In de Nigeriaanse gemeenschap wordt (mannelijke) homoseksualiteit als abnormaal gezien.²⁹⁴ Veel homoseksuelen onderhouden in het openbaar een heteroseksuele relatie, en daarnaast homoseksuele contacten.²⁹⁵

Sharia

In de sharia wetgeving is homoseksualiteit strafbaar. In Zamfara staat mannelijke homoseksualiteit gelijk aan sodomie (Liwat) en kan worden bestraft met 100 stokslagen voor ongetrouwen tot steniging voor gehuwden. In Zamfara zijn ook seksuele betrekkingen tussen vrouwen (Sihag) strafbaar met 50 stokslagen tot zes maanden gevangenisstraf.²⁹⁶

---

²⁹² ACCORD, 'Nigeria, Länderbericht August 2004', p 61.

²⁹³ Danish Immigration Service, *Report on human rights issues in Nigeria, Joint British-Danish fact-finding mission to Abuja and Lagos, Nigeria*, januari 2005, p. 23.

²⁹⁴ Amnesty International Sektion der Bundesrepublik Deutschland e.V. Bonn, 11 februari 2003.

²⁹⁵ ACCORD, 'Nigeria, Länderbericht August 2004'.

²⁹⁶ ACCORD, 'Nigeria, Länderbericht August 2004'.

In de verslagperiode zijn geen gevallen bekend van vervolging van homoseksualiteit in een noordelijke staat. Het laatste bekende geval is van september 2001 en betreft een man die toe had gegeven dat hij seksuele handelingen had verricht met een 7-jarig jongetje. De man werd veroordeeld tot dood door steniging.²⁹⁷

---

²⁹⁷

UNHCR, 'Nigeria: current treatment of homosexual men', juni 2002. Ondanks het feit dat dood door steniging binnen de sharia-wetgeving als sanctie wordt opgelegd zijn er geen voorbeelden van daadwerkelijke uitvoering van deze straf.

4 Migratie

4.1 Binnenlands ontheemden

Het totaal aantal ontheemden in Nigeria is moeilijk te bepalen. Schattingen geven aan dat er in november 2004 in Nigeria 200 000 ontheemden zouden zijn.²⁹⁸

De twee belangrijkste redenen voor de aanwezigheid van ontheemden zijn etnische onlusten (zoals bijvoorbeeld het geweld in Benue Sate in 2001) en religieuze onlusten (zoals bijvoorbeeld het geweld in Plateau en Kano in mei 2004.)

Het overgrote deel van de binnenlandse ontheemden wordt opgevangen door familie, vrienden of gemeenschappen waar hun etnische groep in de meerderheid is. Anderen zoeken hun toevlucht in grote steden. Veel van de ontheemden schijnen terug te keren naar hun woonplaats, of naar een plek vlakbij hun woonplaats, nadat het geweld waarvoor zij op de vlucht zijn geslagen is afgelopen. Als gevolg van de Plateau crisis in mei 2004, zijn 60 000 mensen opgevangen in kampen in de staten Bauchi en Nassarawa. Eind 2004 verbleven enkele duizenden van hen nog in de kampen, uit angst om terug te keren.²⁹⁹ Het is in veel gevallen mogelijk zich aan negatieve bejegening door derden, bijvoorbeeld in geval van maatschappelijke discriminatie en etnische of religieuze conflicten, te onttrekken door zich elders in Nigeria te vestigen. Hierbij zijn van belang de bevolkingsomvang van Nigeria en het feit dat conflicten relatief beperkt zijn in tijd en plaats. Etnische en religieuze groepen zijn geografisch zodanig verspreid dat in de meeste delen van Nigeria aansluiting gevonden kan worden bij leden van dezelfde groep. Aan eventuele strafvervolging door de staat kan men zich in beginsel niet onttrekken door zich elders in Nigeria te vestigen. Deze mogelijkheid bestaat in beginsel wel in geval van strafrechtelijke vervolging ingevolge de sharia door de autoriteiten van de desbetreffende deelstaten. Hierbij moet dan worden gedacht aan hervestiging in een gebied buiten die deelstaten. De federale politie werkt immers niet mee aan handhaving van deze strafwetgeving. De jurisdictie en handhavinginstrumenten van de betrokken deelstaten strekken zich niet uit tot buiten het eigen grondgebied.

4.2 Vluchtelingen

Vluchtelingen in Nigeria

In Nigeria verbleven eind 2003 ongeveer 9 000 vluchtelingen. De belangrijkste landen van herkomst zijn Liberia (3 674), Tsjaad (3 193) en Sierra Leone (1 756). De meesten worden opgevangen in kampen en vluchtelingencentra.³⁰⁰

---

²⁹⁸ Norwegian Refugee Council, *Internal displacement in Nigeria: a hidden crisis*, 1 februari 2005.

²⁹⁹ Idem.

³⁰⁰ UNHCR, *Statistical Yearbook 2003*. en UNHCR, *Global Report 2003*.

Nigeriaanse vluchtelingen in de regio

In Kameroen verblijven ongeveer 17.000 Nigeriaanse vluchtelingen. Deze vluchtelingen zijn afkomstig uit Taraba State en zijn dit gebied vanwege etnische onlusten in januari 2002 ontvlucht. De vluchtelingen verblijven in West-Kameroen in de omgeving van Banyo.³⁰¹

4.3 **Opvang van minderjarigen**

Er zijn in Nigeria naar schatting een kleine acht miljoen wezen. Relatief veel van hen komen uit het zuidoosten van Nigeria (10,7%), terwijl het noordwesten het kleinste aantal kent (4,2%). Het overgrote deel van de wezen is tiener. Kinderen verliezen veelal één of beide ouders door conflicten (22%), moedersterfte (17%) en HIV/AIDS (11%).³⁰²

Opvang van alleenstaande minderjarigen is, evenals in andere delen van Afrika, traditioneel een aangelegenheid voor de 'extended family'. Het wordt over het algemeen als normaal beschouwd dat andere familieleden dan de ouders zonnodig de zorg voor een kind op zich nemen. Het is onwaarschijnlijk - doch niet onmogelijk - dat niemand zich over een minderjarig familielid zou kunnen of willen ontfermen. Daar komt bij dat jongeren vaak voor hun wettelijke meerderjarigheidsleeftijd op eigen benen zullen staan, uiteraard afhankelijk van het milieu waaruit men afkomstig is. Bij meisjes wordt deze sociale meerderjarigheid afgemeten aan factoren als gehuwde staat en moederschap. Er bestaan in Nigeria overigens wel weeshuizen, maar die zijn, voor zover bekend, met name bedoeld voor zeer jonge kinderen. Voor alleenstaande meisjes en jonge vrouwen is in beperkte mate opvang aanwezig. In februari 2005 heeft de Nigeriaanse politie bij een inval het weeshuis 'Good Shepherd Orphanage Home' in Lagos de verkoelde resten van babybotten gevonden. Het is goed mogelijk dat het weeshuis een rol speelde in de verkoop van lichaamsdelen, dit wellicht in het kader van rituelen. Daarnaast is gebleken dat de eigenaar zwangere tieners naar het weeshuis heeft gelokt, om na de geboorte de baby voor USD 1800 te verkopen.³⁰³

4.4 **Activiteiten van internationale organisaties**

De meeste VN-organisaties zijn vertegenwoordigd en operationeel in Nigeria, (onder meer UNICEF, UNHCR en UNDP), evenals het Internationale Rode Kruis (ICRC).

---

³⁰¹ Idem.

³⁰² Unicef, *A Rapid Assessment, Analysis and Action Planning Process for Orphans and Vulnerable Children*, augustus 2004.

³⁰³ IRIN, 'Fighting the many heads of the child-trafficking beast' en DPA, 'Nigerian state government awaits forensic report on orphanage bones', 10 maart 2005.

ICRC

Het ICRC ondersteunde in de verslagperiode slachtoffers van diverse gewelddadigheden en hield zich bezig met voorlichtingsactiviteiten op het gebied van internationaal humanitair recht onder met name politie, strijdkrachten en gevangenisbewakers.³⁰⁴

UNHCR

UNHCR houdt zich met name bezig met in Nigeria verblijvende vluchtelingen uit de regio (vooral Liberia, Ivoorkust en Sierra Leone) en met de gefaciliteerde terugkeer van Nigeriaanse vluchtelingen. Nigeriaanse vluchtelingen die Nigeria vanwege (recente) etnisch-religieuze conflicten hebben verlaten of vertrokken waren ten tijde van de militaire regimes vóór 1999 keren veelal zelfstandig terug uit het buitenland.

UNHCR heeft geen principiële bezwaren tegen gedwongen terugkeer van uitgeprocedeerde asielzoekers, mits hun relaas op zorgvuldige wijze is beoordeeld. UNHCR is recentelijk begonnen met de repatriëring van Nigeriaanse vluchtelingen uit Kameroen naar hun gebied van herkomst in Oost-Nigeria. In deze context is een tripartite overeenkomst tussen Nigeria, Kameroen en UNHCR ondertekend.

International Organisation for Migration (IOM)

Ook de Internationale Organisatie voor Migratie (IOM) is in Nigeria vertegenwoordigd. De activiteiten van de IOM richten zich met name op mensenhandel. Hierbij dient te worden gedacht aan terugkeerbegeleiding en opvang van slachtoffers en technische assistentie aan de Nigeriaanse autoriteiten bij de implementatie van wetgeving gericht op mensenhandel.

4.5 Beleid andere Europese landen

Geen van de onderstaande landen sluit gedwongen terugkeer van uitgeprocedeerde Nigeriaanse asielzoekers in principe uit. In de praktijk vindt repatriëring ook daadwerkelijk plaats. Hieronder volgt een overzicht van het beleid, voor zover bekend dan wel specifiek aanwezig, ten aanzien van toelating en terugkeer van Nigeriaanse asielzoekers in een aantal van ons omringende landen.

Zwitserland

Er is geen sprake van speciaal beleid. Alle aanvragen van Nigeriaanse asielzoekers worden individueel behandeld. Uitzetting naar Nigeria van uitgeprocedeerde asielzoekers wordt door de Zwitserse autoriteiten verantwoord geacht. Gedwongen terugkeer vindt ook daadwerkelijk plaats.

³⁰⁴

US Department of State, 'Country Reports on Human Rights Practices 2004', 28 februari 2005.

Denemarken

Er is geen sprake van speciaal beleid. Alle aanvragen van Nigeriaanse asielzoekers worden individueel behandeld. Uitzetting naar Nigeria van uitgeprocedeerde asielzoekers wordt door de Deense autoriteiten verantwoord geacht. Gedwongen terugkeer vindt ook daadwerkelijk plaats

België

Er is geen sprake van speciaal beleid. Alle aanvragen van Nigeriaanse asielzoekers worden individueel behandeld. Uitzetting naar Nigeria van uitgeprocedeerde asielzoekers wordt door de Belgische autoriteiten verantwoord geacht. Gedwongen terugkeer vindt ook daadwerkelijk plaats

5 Samenvatting

In maart 2004 werden in Nigeria lokale verkiezingen gehouden. De 'People's Democratic Party' (PDP) van President Obasanjo heeft deze verkiezingen ruimschoots gewonnen. Om gehoor te geven aan de roep van verschillende etnische groepen om erkenning, heeft Obasanjo een Nationale Politieke Hervormingsconferentie belegd om de Grondwet te herzien.

In de verslagperiode kwam het regelmatig tot gevechten tussen verschillende etnische religieuze dan wel politieke bewegingen. De grootste onlusten vonden plaats in februari en mei 2004 in de deelstaten Plateau en Kano waar moslims en christenen met elkaar botsten. Hierbij kwamen honderden mensen om het leven en werd in Plateau voor zes maanden de noodtoestand uitgeroepen. Ook in de Niger Delta bleef het tijdens de verslagperiode onrustig. Inzet van de conflicten is veelal de controle over olie- en overheidsinkomsten. Tenslotte brak in de verslagperiode politiek geweld uit in de deelstaat Anambra en waren de deelstaten Adamawa en Sokoto toneel van religieus geweld.

Het is moeilijk een algemeen beeld te schetsen van de mensenrechtensituatie in Nigeria. Er bestaan regionale verschillen met betrekking tot het soort schendingen dat plaatsvindt. Over het algemeen respecteert de regering de persvrijheid en het recht op vrijheid van meningsuiting. Nigeria kent een levendige pers. De radio speelt een belangrijke rol omdat veel mensen niet kunnen lezen en schrijven. Over het algemeen kunnen journalisten hun mening ongehinderd geven. Toch hebben zich in de verslagperiode regelmatig incidenten voorgedaan waarbij journalisten werden opgepakt, veelal voor het bekritisieren van de president.

In de praktijk respecteert de regering de vrijheid van vereniging veelal voor pro-regering demonstraties, terwijl de demonstraties van de oppositie vaak weerstand ondervinden.

De vrijheid van vereniging wordt ingeperkt voor personen die werkzaam zijn in een cruciale sector van de economie.

Nigeria is een seculiere staat, waarbij de federale regering de godsdienstvrijheid in het algemeen eerbiedigt, maar deze vrijheid begrenst in verband met de openbare veiligheid. Daarnaast hebben sinds 2000 twaalf noordelijke deelstaten verschillende vormen van sharia strafrecht ingevoerd. In heel Nigeria en door alle etnische groepen wordt geloofd in een of andere vorm van magie.

Over het algemeen worden van overheidswege geen beperkingen gesteld aan de bewegingsvrijheid binnen Nigeria.

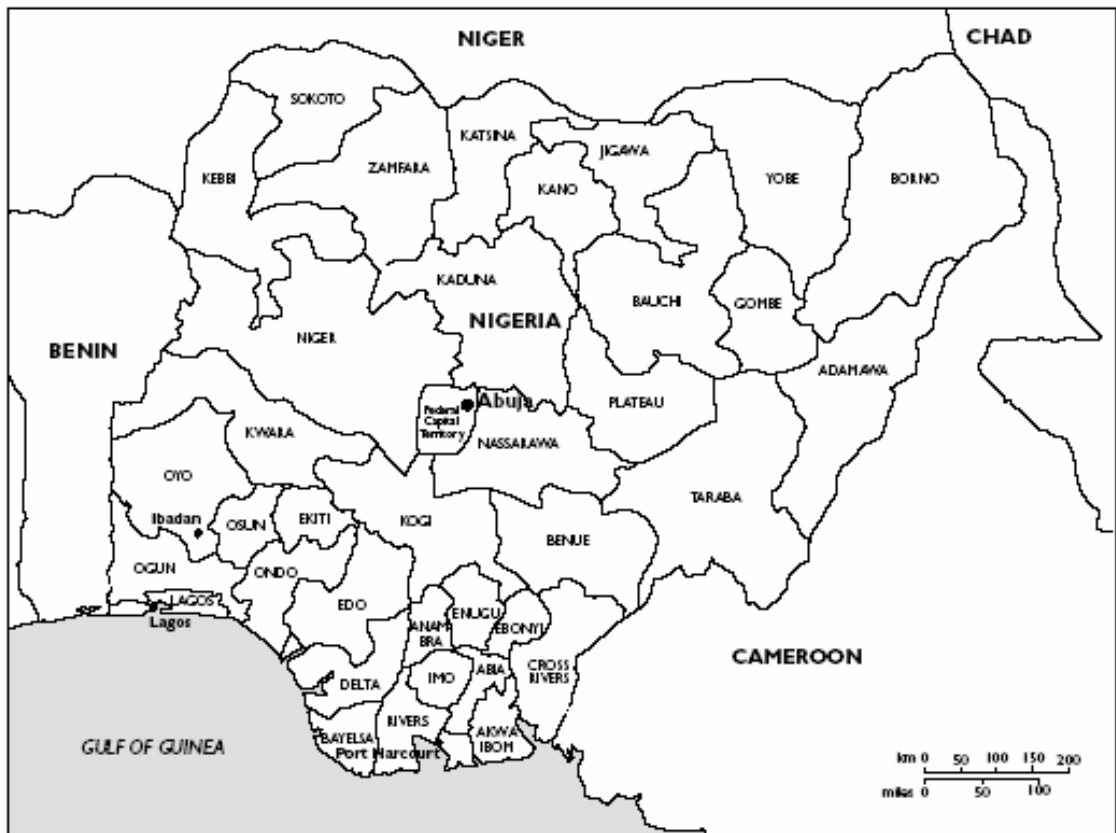
In de praktijk is de rechterlijke macht zwak. De capaciteit laat in kwalitatief en kwantitatief te wensen over. De situatie in de gevangenissen is slecht en met name overbevolking en slechte voorzieningen zijn een probleem. Ook de wetshandhaving kent problemen. Politie en veiligheidsdiensten houden zich niet altijd aan het verbod op willekeurige arrestatie en detentie en misbruiken hun macht. De mogelijkheid om op borgtocht vrij te komen is in veel delen van het land niet goed geregeld. Corruptie speelt daarbij ook een rol. Daarnaast zijn ook

berichten bekend van politiek gemotiveerde arrestaties. Politie, leger en veiligheidsdiensten maken zich soms schuldig aan mishandeling en foltering. Ook zijn er berichten van buitenrechtelijke executies. Mede als gevolg van het wantrouwen tegen de politie bleven militante groeperingen en burgerwachten een belangrijke rol spelen.

De positie van de vrouw in Nigeria is niet gelijk aan die van de man. Sociale discriminatie van vrouwen op grond van godsdienst, traditie of etniciteit blijft wijdverspreid. Het niveau van geweld tegen vrouwen is hoog. Daarnaast worden in sommige delen van Nigeria, afhankelijk van de etnische groep, meisjes op grote schaal onderworpen aan genitale verminking en gedwongen huwelijk. Met betrekking tot minderjarigen zijn met name een slecht onderwijssysteem, kindermishandeling en kinderarbeid een probleem. Daarnaast, springen de omvang van de mensenhandel en prostitutie in het oog. Hoewel de overheid tijdens de verslagperiode stappen heeft ondernomen om het probleem aan te pakken, vormen capaciteit en menskracht de grootste knelpunten in de uitvoering van het beleid. Er bestaan in Nigeria talloze 'geheime genootschappen'. Deze hebben verschillende functies en vormen een centraal onderdeel van de sociale structuur. Sommigen kunnen (zeer) gewelddadig zijn en neigen eerder naar georganiseerde misdaad dan naar de meer oorspronkelijke traditionele Afrikaanse genootschappen. Nigeriaanse studentencults vermengen de traditie van de Briste 'fraternity' met de structuur van de geheime genootschappen.

Het totaal aantal ontheemden in Nigeria is moeilijk te bepalen. Naar schatting zijn ongeveer 200 000 mensen ontheemd. Het overgrote deel wordt opgevangen door familie, vrienden of door gemeenschappen waar hun etnische groep in de meerderheid is. Daarnaast verblijven er ongeveer 9000 vluchtelingen in Nigeria. De belangrijkste landen van herkomst zijn Liberia, Tsjaad en Sierra Leone. UNHCR biedt bescherming en ondersteuning aan deze vluchtelingen. Geen van ons omringende landen heeft een speciaal beleid voor Nigeria, terugkeer wordt verantwoord geacht.

Bijlage I: Landkaart van Nigeria

Bron: Oxfam, 14 augustus 2003

Bijlage II: Literatuurlijst

Boeken en rapporten

ACCORD/UNHCR, '8th European Country of Origin Information Seminar Vienna', juni 2002.

ACCORD, 'Nigeria, Länderbericht August 2004'.

Afrika Studiecentrum, 'Een schijn van Voodoo', 1999.

Amnesty International, 'Nigeria: vigilante violence in the south and south-east, AI AFR 44/014/2002

Amnesty International, 'Nigeria: Unheard voices', 31 mei 2005.

Committee for the Protection of Journalists, 'Attacks on the Press 2004, Nigeria'.

Danish Immigration Service, 'Report on human rights issues in Nigeria, Joint British-Danish fact-finding mission to Abuja and Lagos', januari 2005.

Economist Intelligence Unit, *Country Profile 2005*.

Education Today, 'Cultism in tertiary institutions', december 2003.

European Union Election Observation Mission, Final Report

Human Rights Monitor, 'Equal Justice: Kaduna Mass Grave' december 2004.

Human Rights Watch, 'Nigeria at the crossroads: human rights concerns in the pre-election periode', januari 2003.

Human Rights Watch, 'Testing Democracy: Political Violence in Nigeria', april 2003

Human Rights Watch, 'World Report 2003'.

Human Rights Watch, 'World Report 2005'.

Human Rights Watch, 'Violence in Nigeria's Oil Rich Rivers State in 2004', februari 2005.

Immigration and Refugee Board of Canada, 'Nigeria: prison conditions, including the treatment of political prisoners', mei 2004.

Immigration and Refugee Board of Canada, 'Nigeria: treatment of MASSOB', juli 2004.

Nigeria Demographic and Health Survey, 2003.

Norwegian Refugee Council, 'Internal displacement in Nigeria: a hidden crisis', 1 februari 2005.

Project Alert on Violence Against Women, 'Liquid hate, Acid bathe of women in Nigeria', december 2004.

Reporters without Borders, '*Journalist from British weekly The Economist expelled*', 20 februari 2004.

Reporters without Borders, '*Intelligence agents storm independent weekly in Lagos*', 6 september 2004.

Reporters without Borders, '*Third Annual Worldwide Press Freedom Index*', oktober 2004.

UK Home Office, '*Nigeria Country Assessment*', april 2003.

UNHCR, '*Statistical Yearbook 2003*'.

UNHCR, '*Global Report 2003*'.

Unicef, '*A rapid assessment, analysis and action planning process for orphans and vulnerable children*', augustus 2004.

US Department of State, '*Trafficking in Persons Report*', 11 juli 2003

US Department of State, '*International Religious Freedom Report 2004*'.

US Department of State, '*Country Reports on Human Rights Practices 2004*', 28 februari 2005.

Persberichten ,krantenartikelen, tijdschriftartikelen

Afrol News, '*Nigeria adopts anti-Female Genital Mutilation day*', 10 februari 2004.

Afrol News, '*Nigerian govt wants debate on female genital mutilation*', 11 februari 2004.

Afrol News, '*Media concerned over new Nigerian press law*', 19 augustus 2004.

Associated Press, '*Nigeria to hold national conference to revise constitution*', 13 januari 2005.

Associated Press, '*Nigerian police arrest members of pro-independence group*', 22 januari 2005.

Associated Press, '*Authorities detain Nigerian publisher for alleging president's wife involved in corruption*', 6 mei 2005.

Daily Champion, '*Alarming rise in cultism*', 30 augustus 2004.

Daily Trust, '*Combatting the menace of cultism*' 6 augustus 2002.

DPA, '*Nigerian state government awaits forensic report on orphanage bones*', 10 maart 2005.

Elsevier, Gebert van der Aa, '*Allah verover Kano*', 30 november 2002.

Internationale Samenwerking, Gebert van der Aa, '*Hoera sharia*', februari 2003.

IPS, '*Cult students terrorise Nigeria's universities*', 25 april 2004.

IRIN, '*Obasanjo says sorry for Benue killings*', 2 januari 2003.

IRIN, '*Tensions mount in Warri over fresh militia attack*', 9 december 2003.

IRIN, '*Money and oil at root of delta violence, rights groups say*', 17 december 2003.

IRIN, 'Six die as troops quell uprising Muslim extremists', 5 januari 2004.
IRIN, '18 killed in ethnic clash in Niger Delta', 12 januari 2004.
IRIN, 'Muslim fundamentalist uprising raises fear of terrorism', 25 januari 2004.
IRIN, 'At least five killed in fresh Itsekiri clashes', 26 januari 2004.
IRIN, 'Amnesty condemns the use of death penalty on women', 12 februari 2004.
IRIN, '48 killed in religious violence in Plateau State', 26 februari 2004.
IRIN, 'Obasanjo's party widens lead in council polls dogged by malpractices', 20 maart 2004.
IRIN, 'Angry Muslims in Kano protest Christian militia attack', 11 mei 2004.
IRIN, 'Riot-torn Kano tense but calm, displaced scared to go home', 13 mei 2004
IRIN, '57,000 displaced by sectarian violence in two states', 14 mei 2004.
IRIN, 'Ethnic, sectarian upheavals push troubled Nigeria to the edge', 18 mei 2004.
IRIN, '20 dead in fresh Plateau violence despite state of emergency', 20 mei 2004.
IRIN, 'Cash payments offered for militia guns in troubled Plateau', 24 mei 2004.
IRIN, 'Rival delta militia leaders agree peace amid security crackdown', 1 juni 2004.
IRIN, 'At least 10 killed in religious clashes in Adamawa state', 9 juni 2004.
IRIN, 'Curfew imposed on Numan after religious clashes', 10 juni 2004.
IRIN, 'Security forces kill 27 'Taliban' militants, says police', 24 september 2004.
IRIN, 'Militia group vows to attack oil workers if firms stay in Delta', 28 september 2004.
IRIN, 'Islamic militants kill three policemen, take 12 hostage', 11 oktober 2004.
IRIN, 'Public buildings razed in political violence', 12 november 2004.
IRIN, 'End of emergency rule in Plateau State', 17 november 2004.
IRIN, 'Fighting the many heads of the child-trafficking beast', 21 maart 2005
IRIN, 'Abusers not protectors – how Nigerians view their police force', 24 mei 2005.

Pan African News Agency, 'Country gets first female supreme court justice', 12 mei 2005.

Reuters, 'Suppressed Nigerian probe accuses military leaders', 14 januari 2005.
Reuters, 'At least nine die in Nigerian campus gang fighting', 8 maart 2005.
Reuters, 'More than 100 killed in Nigerian land dispute', 28 april 2005.
Reuters, 'Nigeria police patrol town after Muslim groups clash', 16 mei 2005.

This Day, 'Civil Society want Electoral Commission disbanded ahead of 2007 polls', 31 januari 2005.
This Day, '62 Biafra separatists arrested', 8 mei 2005.

Vanguard, 'Cultists threaten to assassinate new Uniben VC', 12 april 2004.
Volkskrant, 'Dodelijke strijd tussen landheren en pachters', 29 april 2005.

Weekly Trust, *'Tracking student secret clubs'*, 1 juli 2002.

Websites

www.afrol.com

www.cpi.org

www.eiu.com

www.dawodu.com/oputa1.html

www.reproductiverights.org

www.rsf.org

www.unifem.undp.org

www.unhch.ch/TBS/doc.nsf/newhoverduebycountry